

Utredning

Nytt kirkebokregister for Den norske kirke

En utredning om framtidig kirkebokføring i Den norske kirke fra en prosjektgruppe nedsatt av Kultur- og kirkedepartementet

KULTUR- OG KIRKEDEPARTEMENTET

0. INNHOLD

0.	INNHOLD	1
1.	SAMMENDRAG	3
2.	INNLEDNING	4
2.1	Mandat, sammensetning og arbeidsform.....	4
2.2	Bakgrunn.....	4
2.3	Prosjektgruppens ønsker	5
2.4	Disposisjon og avgrensning.....	5
2.5	Definisjoner	6
3.	GJELDENDE ORDNINGER	8
3.1	Historikk.....	8
3.2	Gjeldende ordning for kirkebokføring	9
3.2.1	Ansvar.....	9
3.2.2	Oppbevaring	10
3.2.3	Opplysninger fra kirkeboken	10
3.2.4	Blanketter og attester	11
3.3	Medlemsregisteret	11
3.4	Kirkelig årsstatistikk	12
3.5	Oversikt over innholdet i dagens kirkebøker og i Medlemsregisteret	13
4.	FRAMTIDENS BEHOV	15
4.1	Det enkelte individs behov	15
4.2	Den lokale menighets behov.....	16
4.3	Den norske kirkes nasjonale behov.....	17
4.4	De offentlige myndigheters behov.....	18
4.5	Hvilke opplysninger bør tas vare på?.....	18
4.5.1	Opplysninger om kirkelige handlinger	18
4.5.2	Opplysninger om ikke-medlemmer	20
4.6	Oppsummering – framtidens behov	21
5.	FORENKLING OG ENDRING.....	22
5.1	Ny teknologi.....	22
5.1.1	Lagring av opplysninger	22
5.1.2	Kommunikasjon/informasjonsutveksling.....	22
5.1.3	Gjenbruk av opplysninger	23
5.1.4	Oppsummering.....	23
5.2	Endrede administrative rammevilkår	23
5.3	Ansvar for kirkebokføringen	24
5.3.1	Soknet som ansvarlig nivå.....	24
5.3.2	Ansvarsfordeling mellom prest og kirkelig fellelråd.....	25
6.	ALTERNATIVE SKISSER.....	27
6.1	Hovedproblemstillinger	27
6.1.1	Bruk av ny teknologi.....	27
6.1.2	Hvor skal opplysninger lagres – lokalt eller sentralt?	27
6.1.3	Hvilke opplysninger skal en ta vare på?	28
6.2	Skisser til 3 alternative løsninger	28
6.2.1	Status quo.....	28
6.2.2	Minimumsløsning	29
6.2.3	Teknologisk videreutvikling.....	30
6.3	Anbefalinger og konsekvenser.....	30
7.	ET NYTT KIRKEBOKREGISTER.....	31
7.1	Tekniske utfordringer	31
7.1.1	Lokale utfordringer	31

7.1.2	Programvare	32
7.2	Sentrale utfordringer – fra medlemsregister til kirkebokregister	33
7.3	Registrering, lagring og bruk	33
7.4	Informasjonsutveksling.....	34
7.4.1	Tilgang til opplysninger i eget sokn	34
7.4.2	Tilgang til opplysninger fra annet sokn.....	35
7.4.3	Blanketter og attester	35
7.4.4	Rapporter og statistikk.....	37
7.4.5	Overføring til andre registre	37
8.	JURIDISKE KONSEKVENSER.....	39
8.1	Lokalt ansvar for kirkebokføring	39
8.2	Status quo.....	39
8.3	Minimumsalternativet.....	40
8.4	Teknologiutnyttelse.....	40
9.	ØKONOMISKE OG ADMINISTRATIVE KONSEKVENSER	42
9.1	Kostnader ved dagens kirkebokføring og medlemsregistrering.....	42
9.1.1	Materiellkostnader	43
9.1.2	Administrasjonskostnader.....	43
9.1.3	Sentrale driftskostnader	44
9.1.4	Oppsummering av dagens kostnader.....	45
9.2	Kostnader ved de alternative løsningene	45
9.2.1	Status quo.....	45
9.2.2	Minimumsløsningen	46
9.2.3	Teknologisk videreutvikling.....	46
9.3	Administrative konsekvenser	47
9.4	Overgangsordninger	47
10.	OPPSUMMERING OG KONKLUSJON	49
11.	VEDLEGG – FORSLAG TIL NYE BLANKETTER.....	51

1. SAMMENDRAG

Kultur- og kirkedepartementet (KKD) opprettet høsten 2002 en prosjektgruppe for å vurdere framtidig kirkebokføring og en eventuell overgang til elektronisk kirkebok for Den norske kirke. Gruppen avleverte sin rapport i september 2003.

Rapporten inneholder innledningsvis en beskrivelse av gjeldende ordning for kirkebokføring og medlemsregistrering. Deretter vurderes framtidige behov for attester, statistikk og dokumentasjon med hensyn til kirkelige handlinger og medlemskap. Disse behovene ses ut fra fire perspektiver: det enkelte individ, den lokale menighet, den nasjonale kirke og de offentlige myndigheter.

Ut fra behovene konkluderer prosjektgruppen med at de kirkelige opplysninger som bør registreres er: tid (dato) og sted (kirkesokn) for dåp, konfirmasjon, vigsel, begravelse, inn- og utmelding, i tillegg til faddere og enkelte merknader knyttet til gravferd.

Prosjektgruppen ønsker at ny teknologi skal tas i bruk fordi dette gir mulighet for forenkling og for bedre utnyttelse av de opplysninger som er registrert. Samtidig legger gruppen fram forslag til avklaring av ansvar for de administrative oppgavene dette medfører. I denne sammenheng trekkes andre aktuelle kirkelige organisasjonsendringer inn. Gruppen understreker prestens ansvar som prest, noe som betyr at den kirkelige handling og godkjenning av vilkårene for denne, fortsatt skal være prestens ansvarsområde. Ansvaret for føring av kirkeboken foreslås overført fra prest til kirkelig fellelsråd.

Tre problemstillinger og drøftelsen av disse er sentrale for de valg som prosjektgruppen har gjort. Dette handler om: (1) bruk av ny teknologi, (2) hvor opplysninger skal lagres og (3) hvilke opplysninger som skal lagres. På bakgrunn av dette kommer gruppen fram til den foreslåtte løsningen med et felles kirkebokregister for hele Den norske kirke med elektronisk informasjonsutveksling mellom registeret og det enkelte sokn. Det foreslås at kirkebokregisteret slås sammen med medlemsregisteret og at ansvaret for registeret legges til Kirkemøtet/Kirkerådet.

Utgiftene som dekkes direkte over statsbudsjettet ved dagens ordning, er for 2003 på kr 3.075.000 (medlemsregisteret). Utgiftene som lokalkirken har til kirkebokføringen, beregner gruppen til mellom 8 og 10 mill. kroner. Hovedsakelig dekkes disse utgiftene over fellelsrådenes budsjetter. De økonomiske kostnadene ved å etablere et nytt kirkebokregister i forhold til gjeldende ordning, er derfor noe usikre. Imidlertid kalkulerer gruppen kostnadene til utvikling, etablering og opplæring ved et nytt kirkebokregister til et engangsbeløp på ca. 7.5 mill. Dertil kommer årlige sentrale driftskostnader på ca. 5,5 mill. Samtidig vil trolig tidsbruken lokalt reduseres til det halve, og lokalkirken vil dermed kunne spare ressurser (både tid og penger) til kirkebokføringen. De menigheter som i dag ikke er koblet opp mot Internett må i tillegg investere i løsninger for slik oppkobling.

2. INNLEDNING

2.1 Mandat, sammensetning og arbeidsform

Kultur- og kirkedepartementet (KKD) opprettet i brev av 7. oktober 2002 prosjektgruppen og fastla mandatet for prosjektet. Etter drøftelser i prosjektgruppen og godkjenning i ledelsen i Kirkeavdelingen i KKD (2. februar 2003) lyder mandatet slik (nummereringen nedenfor er gjort av gruppen selv):

1. *Beskrive gjeldende ordning for kirkebokføring og medlemsregistrering i Den norske kirke.*
2. *Gi en oversikt over behov for attestutstedelse, statistikk og dokumentasjon bl.a. med hensyn til kirkelige handlinger og medlemskap.*
3. *Utrede mulige forenklinger/endringer på bakgrunn av behovene, mulighetene for utvidet bruk av ny teknologi samt mulige endrede administrative rammevilkår for prestenes tjeneste og den lokale kirkes virksomhet.*
4. *Vurdere framtidig kirkebokføring i forhold til andre relevante registreringer / registre.*
5. *Fremme konkret forslag til endringer i regelverk, skjemaer og blanketter.*
6. *Utrede de økonomiske og administrative konsekvensene av forslagene.*

Kirkerådet, Kirkens Arbeidsgiverorganisasjon og Presteforeningen ble bedt om å oppnevne representanter til prosjektgruppen som dermed fikk følgende sammensetning:

Jan Otto Langmoen	leder	KKD
Nina Iversen		KKD
Torbjørn Backer Hjorthaug		Kirkerådet
Eigil Morvik		Kirkerådet
Anders Sæbø		Kirkens Arbeidsgiverorganisasjon
Dag Auli		Presteforeningen

Gruppen startet sitt arbeid 27. november 2002 og har vært samlet til 9 møter. Siste møte i gruppen var 21. august 2003 og arbeidet ble avsluttet i begynnelsen av september. KKD og Kirkerådet har delt ansvaret for skrivingen av selv rapporten.

2.2 Bakgrunn

Kirkerådet tok i brev og notat av 15. mai 2002 opp spørsmålet om elektronisk kirkebokføring med departementet. Dette ble fulgt opp med et møte mellom Kirkerådet og Kirkeavdelingen. Etter møtet besluttet departementet å opprette prosjektgruppen.

De siste årene har både departementet og Kirkerådet mottatt en rekke henvendelser med spørsmål om overgang til elektronisk kirkebokføring. Kirkerådet satte i sitt notat (av 15. mai 2002) fokus på forholdet mellom gjeldende regelverk for kirkebokføring og dagens praksis. Selv om kirkebokføringen skal foregå skriftlig i skinninnbundne protokoller, benytter svært mange kirkekontor i dag elektroniske hjelpemidler parallelt med den manuelle kirkebokføringen. Kirkerådet påpekte videre at det er utviklet flere

dataprogram for elektronisk kirkebokføring. I følge opplysninger fra aktuelle dataleverandører, var det i 2002 solgt om lag 700 lisenser av programmer som inkluderer elektronisk kirkebokføring. Når det er 618 prestegjeld, kan en regne med at de fleste kirkebokførere bruker dataprogram i sitt arbeid. Kirkerådet understreket at dette synliggjør behovet for å tilpasse regelverket til dagens behov og praksis.

Kirkerådet påpekte avslutningsvis i notatet de mulighetene som ligger i utnyttelsen av ny teknologi i den lokale kirke. På flere områder (f.eks. regnskap, kirkegårdsforvaltning og saksbehandling) har en i dag tatt i bruk elektroniske hjelpemidler. Det vil være naturlig å gjøre det samme når det gjelder kirkebokføringen.

2.3 Prosjektgruppens ønsker

På sine første møter drøftet prosjektgruppen bl.a. hvilke ønsker en hadde for framtidig kirkebokføring. Kort oppsummert kan ønskene uttrykkes i en ordning som:

- forenkler arbeidet i den lokale menighet både når det gjelder registrering, attestutstedelse og rapportering, og dertil bidrar til mer effektiv bruk av registrerte opplysninger,
- forenkler utveksling av informasjon, og samtidig ivaretar personvernet,
- sikrer kvaliteten til opplysninger som lagres og har sikker lagring,
- tydeliggjør hvem som har ansvar for kirkebokføring lokalt og sentralt,
- er tilpasset de administrative systemer som er eller som en kan forvente vil komme i nær framtid.

2.4 Disposisjon og avgrensning

Prosjektgruppen har i mandatet fått 6 utfordringer som skal besvares. Noen problemstillinger er mer omfattende enn andre, samtidig er det viktig å se de ulike utfordringene i sammenheng. Prosjektgruppen har valgt å bruke mandatet som en disposisjon for rapporten. Rapporten starter med en beskrivelse av dagens ordning (kap 3). Deretter gis en oversikt over de behov gruppen ser knyttet til kirkebokføring og medlemsregistrering i Den norske kirke (kap 4). Videre har gruppen sett på mulige forenklinger ved bruk av ny teknologi og endrede administrative rammebetingelser i kirken (kap 5) for deretter å skissere noen alternativer for framtidig kirkebokføring (kap 6). En av skissene innebærer større endringer i forhold til dagens ordning, prosjektgruppen har derfor valgt å beskrive denne noe nærmere i et eget kapittel (kap 7).

Til sist i rapporten har gruppen sett nærmere på juridiske konsekvenser av de endringsforslag som er skissert (kap 8) og økonomiske og administrative konsekvenser (kap 9). Rapporten avsluttes med en kort oppsummering av forslagene (kap 10).

Gruppen har foretatt en nødvendig avgrensning: I mandatet er en bedt om å vurdere framtidig kirkebokføring i forhold til andre relevante registreringer /registre (pkt 4). Elektronisk kirkebokføring må sees i sammenheng med andre IKT-prosjekt i og utenfor Den norske kirke. Det er nærliggende å nevne Den norske kirkes medlemsregister, utviklingen av KOSTRA (elektronisk rapportering tilknyttet

Kommune-Stat-Rapporteringen), arbeidet med en samlet IKT-strategi for Den norske kirke og regjeringens mål i "e-Norge 2005". Det siste er knyttet til regjeringens moderniseringsprogram med fokus på brukerperspektiv, forenkling og effektivisering.

Samtidig er det prosjektgruppens oppfatning at arbeidet med elektronisk kirkebokføring må ha hovedfokus rettet mot nettopp kirkebokføringen. Gruppen har derfor valgt å trekke inn andre relevante registreringer/registre kun der hvor dette har direkte relevans for kirkebokføringen. En har dermed avgrenset denne utredningen mot en eventuell utvidelse av kirkebokføringen til å omfatte f. eks dagsregistre for kirker eller aktivitetsregistrering utover kirkelige handlinger.

2.5 Definisjoner

Vi vil innledningsvis klargjøre noen sentrale begrep slik vi bruker dem i rapporten for å unngå misforståelser og uklarheter. Noen av disse begrepene vil bli drøftet mer utførlig senere i rapporten.

Kirkebok: kan forstås som 1) formatet registeret føres i, og som i dag er i papir. 2) bokens innhold, registeret over kirkelige handlinger knyttet til enkeltpersoner. Det vil gå frem av konteksten hvilket innhold begrepet har når det brukes i rapporten.

Kirkebokfører: den ansvarlige for kirkebokføringen. Etter gjeldende rett er det sokneprest eller annen prest som har fått ansvar for kirkebokføring i eget sokn.

Kirkebokføring: kan ha flere betydninger: 1) den konkrete handlingen: innskriving av opplysninger i kirkeboka. 2) fenomenet: det at en registrerer kirkelige handlinger et bestemt sted. Prosjektgruppen skiller disse to betydningene ved å beskrive selve handlingen som føring av kirkebok eller registrering i kirkebok, mens fenomenet som sådan kalles kirkebokføring.

Kirkebokregister: prosjektgruppen innfører dette som et nytt begrep for et sentralt, elektronisk register hvor aktuelle opplysninger knyttet til den enkelte person er registrert. Begrepet drøftes nærmere i kap 7.

Medlemsregisteret: brukes her om Den norske kirkes medlemsregister slik det i dag er definert i forskrift om Den norske kirkes medlemsregister av 25. februar 2000 § 1. Medlemsregisteret finnes både som sentralt register og som lokale, begrensede utgaver av dette. Prosjektgruppen bruker begrepet i betydning det sentrale, oppdaterte medlemsregisteret der hvor ikke annet tydelig framkommer i teksten.

Prest: menighetsprest med de fullmakter som stillingen vanligvis medfører. Vi bruker *en prest – presten* og for enkelthets skyld bruker vi dermed *han*.

Personopplysning: defineres i samsvar med personopplysningsloven av 14. april 2001 (heretter forkortet pol) § 2. 1: "opplysninger og vurderinger som kan knyttes til en enkeltperson." Inn under definisjonen faller det som til nå registreres i kirkebøkene uavhengig av lagringsmedium (papir eller elektronisk)

Personregister: "registre, fortegnelser m.v. der personopplysninger er lagret systematisk slik at opplysninger om den enkelte kan finnes igjen." (pol § 2.3). Dette betyr at kirkebøkene anses som personregister uavhengig av formatet.

Registeransvarlig: "den som bestemmer formålet med behandlingen av personopplysninger og hvilke hjelpemidler som skal brukes" (pol § 2.4).

Databehandler: "den som behandler personopplysninger på vegne av den behandlingsansvarlige" (pol § 2.5).

Database: systematisk samling av elektroniske opplysninger knyttet til en bestemt identitet. Medlemsregisteret er en slik database hvor en, knyttet til det enkelte medlem, har samlet en del opplysninger om vedkommende.

Dataprogram: det verktøyet en må bruke for å få tilgang til databasen.

Kirkelige opplysninger: den type informasjon hvor kirken er kilde, f.eks. opplysninger knyttet til gjennomføring av de kirkelige handlinger.

Borgerlige opplysninger: opplysninger hvor folkeregisteret eller andre offentlige registre er kilde, f.eks. navn og adresse.

Historiske opplysninger: opplysninger som gjelder på et bestemt tidspunkt og som ikke kan endres (f.eks. dåpsdato).

Oppdaterte opplysninger: opplysninger som endres, f.eks. adresser.

Ansvar: den som skal sørge for at den aktuelle oppgaven utføres i tråd med gjeldende regler, f.eks. kirkebokfører slik vi har definert det ovenfor. Det betyr at det ikke nødvendigvis er den som har ansvar for en oppgave som skal utføre den, men den ansvarlige har plikt til å kontrollere at oppgaven er utført og myndighet til å instruere hvordan utførelsen skal skje. Den ansvarlige kan således innenfor visse rammer gi en annen fullmakt til å utføre aktuelle oppgaver og treffe avgjørelser (delegasjon), men vil fortsatt ha det overordnede ansvaret.

3. GJELDENE ORDNINGER

Prosjektgruppen skal beskrive gjeldende ordning for kirkebokføring og medlemsregistrering i Den norske kirke.

Gruppen mener det er nødvendig å kjenne dagens praksis før en drøfter eventuelle endringer og forbedringer. I dette kapitlet presenteres derfor kort den historiske bakgrunn for kirkebokføringen og medlemsregistreringen i Den norske kirke. Med bakgrunn i mandatets omtale av kirkelig statistikk, presenteres derfor også gjeldende ordning for innrapportering av kirkestatistikken.

3.1 Historikk

Det første lovpåbudet om føring av kirkebøker i Norge etter reformasjonen ble utferdiget av Kongen av Danmark-Norge ved forordning 20. mai 1645 og 17. mai 1646.

Påbudet ble gjentatt i kirkeritualet 1685 kap 9 og Kong Christian Den Femtes Norske Lov av 1687 Anden bog, 8. Cap, 7. Art. Ved dette ble samtlige sokneprester i Norge pålagt å registrere dåp, vigsel og begravelse eller jordpåkastelse. Derav ble kirkeboken vanligvis kalt Ministerialbogen, en betegnelse som i Norge har gått ut av dagligtalen.

Ved Kongens befaling og vedtak; reskript 1. desember 1812, 2. desember 1820 og kgl. res. 13. juli 1877 ble kirkeboken endret. Den fikk trykte skjema slik at det ikke lenger var opp til presten selv hvordan den skulle føres. I tillegg til ovennevnte kirkelige handlinger skulle også følgende registreres: Levende fødte, dødfødte, konfirmerte, ut- og innflyttede, vaksinerte og inn- og utmeldte. Det ble også bestemt at det skulle føres et register over sokneprestens daglige gjøremål, et dagsregister.

Reskript 1. desember 1812 bestemte videre at kirkeboken skulle føres i to eksemplarer, ett ført av presten og ett av klokkeren. Dette for at kirkebøkene skulle bli så feilfrie som mulig og at kirkeboken skulle sikres i tilfelle brann. Etter hvert som det enkelte prestekontor ble utstyrt med ildfast skap for oppbevaring av kirkeboken, ble duplikatføringen gradvis avviklet. Reglene om duplikatføring ble ikke videreført med kirkeloven av 1996.

Et sentralt formål med tidligere tiders kirkebokføring var å lette kontrollen med at kirkens påbud ble etterlevd. Registreringen hadde også et viktig sideformål ved å tjene som dokumentasjon i sivile og offentlige rettsforhold, eksempelvis ved arveskifte, rettergang, soldatutskrivning og utligning av skatt.

Som eneste sivilbefolkningsregister med offentlig troverdighet ble kirkeboken ført med stor nøyaktighet. Opplysningene der ble betraktet som korrekte inntil det motsatte ble bevist. På den måten ble kirkeboken forløperen til folkeregisteret, som videreutviklet seg i takt med samfunnet. Kirkebokens funksjon som fødselsregister strakk seg frem til kgl. res. 22. oktober 1982. Da ble fødselsregisteret overført til folkeregisteret.

3.2 Gjeldende ordning for kirkebokføring

Hjemmelen for føring av kirkebøker er Lov om Den norske kirke 7. juni 1996 nr. 31 (kirkeloven) § 37. Bestemmelsen slår fast hvilke kirkelige handlinger som skal registreres:

"Det skal føres register over personer som blir døpt, konfirmert, vigslet til ekteskap og jordfestet ved prest i Den norske kirke samt over personer som melder seg inn eller ut av Den norske kirke. Nærmere regler om registerføringen gis av departementet."

Registeret fyller flere funksjoner. Det dokumenterer utførte kirkelige handlinger og brukes som grunnlag for å utarbeide kirkelig årsstatistikk. Videre fungerer det som et hjelpemiddel som menigheten bruker i sitt arbeid med å kontakte og inkludere aktuelle mennesker i tilknytning til en kirkelig handling, eksempelvis ved sorgsamtaler.

Opplysninger i kirkeboken brukes også til å gi andre instanser informasjon om en foretatt kirkelig handling. Her kan nevnes inn- og utmeldinger som rapporteres til Kirkerådet og registreres i Den norske kirkes medlemsregister, og vielser som meldes til og registreres i folkeregisteret, som er nåtidens offentlige sivilstandsregister.

I henhold til kgl.res. 13. juli 1877 føres kirkeboken fortsatt i papirformat, og ikke elektronisk. På forespørsler fra menigheter om å føre kirkeboken elektronisk, har departementet foreløpig gitt avslag, utenom i ett tilfelle: Hana menighet i Stavanger bispedømme, som har fått departementets samtykke til å føre kirkeboken elektronisk. Det er imidlertid flere menigheter som fører kirkeboken både manuelt og elektronisk.

Av samme kgl.res. følger det videre at kirkeboken skal innrettes sognevis. I praksis skjer dette ved at den enkelte kirkelige handling føres inn med løpenummer i kirkeboken i soknet der handlingen ble foretatt. Som regel faller dette sammen med soknet der den det gjelder er bosatt. Dersom vedkommende er bosatt i et annet sokn enn der handlingen foretattes, skal handlingen i tillegg føres opp i hjemstedssoknet, men da uten løpenummer (nullføring), jf. Kirkedepartementets rundskriv av 24. juli 1877.

Kirkeboken skal etter kgl.res. 13. juli 1877 inneholde seks hovedavdelinger. Disse avdelingene er: A - dåp, C - konfirmasjon, D - ekteskap, E - jordfestelse, H - innmeldte og I - utmeldte. Hver avdeling inneholder skjematiske rubrikker eller underavdelinger som nevner forholdsvis detaljert hvilke opplysninger som bør registreres i tilknytning til en kirkelig handling. En skjematisk oversikt over dette er tatt inn i rapporten under pkt. 3.6.

3.2.1 Ansvar

Tjenesteordningen for menighetsprester av 19. oktober 1990 § 13 pålegger soknepresten ansvaret for kirkebokføringen for hele prestegjeldet, med mindre en annen prest er pålagt å føre kirkebøker for et sokn eller distrikt.

Departementet har ved vedtak 19. juli 1996 delegert myndighet til bispedømmerådet å pålegge og fritta en menighetsprest for kirkebokføring, og bestemme hvor en kirkebokførende prest skal ha kontor. Bispedømmerådet har videre fått delegert

myndighet til å gjøre endringer i sokneinndelingen og treffe vedtak om at det skal føres felles kirkebok for flere sokn i samme prestegjeld eller kommune.

Kirkebokførende prest kan delegere føringen av kirkeboken og attestutstedelsen til ansatt kontorhjelp, jf. departementets rundskriv 11. februar 1980. Dette gjøres i stor utstrekning i praksis.

Prestegjeldets kirkebøker blir kontrollert av biskopen ved visitas.

3.2.2 *Oppbevaring*

Etter kirkedepartementets rundskriv 24. september 1971 skal kirkeboken om mulig oppbevares i ildfast skap. Dette samsvarer med forvaltningsloven av 10. februar 1967 (fv.) § 13 c som sier at dokumenter som inneholder opplysninger som er undergitt taushetsplikt skal oppbevares på en betryggende måte. Også arkivhensyn tilsier at kirkeboken skal oppbevares trygt, jf. regler for arkivbegrensning og kassasjon i proste- og prestearkiv fastsatt av Riksantikvaren 31. mai 1999, og forskrift om offentlige arkiv 12. november 1998 nr. 1193 § 3-21, jf. arkivloven 4. desember 1992 nr. 126 §§ 12 og 6.

Utskrevne kirkebøker bør sendes til vedkommende statsarkiv når det er gått 80 år siden siste innførsel, jf. forskrift om innsending av kirkebøker til statsarkivene 25. juni 1953 nr. 2.

Det følger av kgl.res. 13. juli 1877 at kirkeboken skal anskaffes på kirkeeierens bekostning. Siden kirkene er soknets eiendom, jf. kirkeloven § 17, er det soknet representert ved kirkelig fellesråd, som betaler kirkeboken.

3.2.3 *Opplysninger fra kirkeboken*

Siden kirkeboken delvis inneholder personlige opplysninger som er taushetsbelagte etter fvl. § 13 nr. 1, setter lovgivningen snevre grenser for å få opplysninger fra kirkeboken så lenge taushetsplikten varer. Dette gjelder ikke i barnevernsaker der taushetsplikten er 80 år, mens den i adopsjonssaker er 100 år. Dette følger av forskrift om taushetsplikt i barnevernsak 16. desember 1977 nr 11 og forskrift om taushetsplikt i adopsjonssaker 8. januar 1980 nr 9. Etter fvl. § 13 c tredje ledd bortfaller taushetsplikten etter 60 år.

Når taushetsplikten faller bort, er det ikke lenger straffbart å gi ut opplysningene. Det betyr likevel ikke at kirkeboken fra da av blir gjenstand for allmennoffentlighet.

Spørsmål om innsyn i kirkeboken avgjøres av departementet når siste innføring i kirkeboken er yngre enn 60 år. Dersom siste innføring i kirkeboken er eldre enn 60 år, avgjøres innsynsspørsmålet av den enkelte biskop. Spørsmål om kopi av kirkeboken avgjøres av departementet, uansett kirkebokens alder. Alt dette går frem av departementets rundskriv 6. september 1996.

Uansett opplysningenes alder kan kirkebokføreren på visse lovbestemte vilkår gi ut opplysninger fra kirkeboken. Normalt gjøres dette i form av attest, og da til personen som den kirkelige handlingen gjelder. At den det gjelder kan få opplysninger fra kirkeboken om seg selv, følger av fvl. § 13 a nr. 1.

3.2.4 Blanketter og attester

En kirkelig attest er en skriftlig bevitnelse om en utført kirkelig handling. Dertil inneholder den visse opplysninger om den eller de personer handlingen gjelder. Attesten skal være tydelig skrevet og stemme nøyaktig overens med de originale opplysningene i kirkeboken. Hvilke opplysninger fra kirkeboken som skal gjengis ved attestutstedelse, fremgår av overskriftene til blankettens trykte rubrikker. Det foreligger blanketter til hvert kapittel i kirkeboken, utenom kap H som gjelder innmelding. Blankettene utarbeides av Kirkedepartementet, bortsett fra blanketter tilknyttet vigsel. Sistnevnte utarbeides av Barne- og familiedepartementet.

Etter den nye navneloven (Lov om personnavn av 7. juni 2002 nr. 19) skal ikke lenger vigsleren behandle navnesaker. Dermed skal ikke lenger kirkebokens underavdeling i kap D "Ektefellenes fulle navn etter vigselen" fylles ut. En naturlig konsekvens av det er at vigselsattesten ikke skal inneholde disse opplysningene.

Det kan nevnes at Barne- og familiedepartementet er i ferd med å utarbeide en odelstingsproposisjon med forslag om overføring av myndigheten til å prøve ekteskapsvilkårene fra vigsler til folkeregister. Lovforslaget vil sannsynligvis bli fremmet for Stortinget i løpet av høsten 2003. En eventuell lovendring om overføring av prøvingsmyndigheten fra vigsler til folkeregister vil dermed neppe tre i kraft før om ca. to år, altså i 2005.

Alle prester som har tjeneste ved vedkommende prestekontor, kan utstede attester. Videre kan kirkebokføreren gi tilsatt kontorhjelp fullmakt til å utstede kurante attester som gjelder rekvirenten selv eller dens mindreårige barn.

3.3 Medlemsregisteret

I 1999 ble det etablert et sentralt medlemsregister for Den norske kirke. Hjemmel for registeret er kirke-loven § 3 nr. 10: *"Personer som anses å høre inn under eller er medlem i Den norske kirke, registreres i et sentralt medlemsregister for Den norske kirke."*

Utfyllende regler om registeret følger av forskrift om Den norske kirkes medlemsregister 25. februar 2000 nr. 298. Etter forskriften § 4 er Kirkemøtet registeransvarlig, men kan delegere myndigheten til Kirkerådet (jf. § 11 andre ledd).

Medlemsregisteret ajourholdes kontinuerlig med opplysninger fra folkeregisteret (fødsler, dødsfall, navneendringer og flyttinger) og fra kirkebokfører (dåp, innmeldinger og utmeldinger). Kirkerådet har inngått avtale med et større datafirma om driftsansvaret. Avtalen innebærer at de krav Datatilsynet og folkeregisteret stiller til sikkerhet, både fysisk og datamessig, blir tilfredsstillt.

I dag har Kirkerådet tilgang til opplysninger i det sentrale registeret direkte via Internett. Menighetene kan abonnere på sitt lokale medlemsregister. De får da tilgang til opplysninger om medlemmer i eget fellesrådsområde/sokn via en Cd-rom som sendes abonnentene 2 ganger årlig (utvides til 4 ganger fra 2004).

Medlemsregisteret er, på samme måte som folkeregisteret, bygd opp som et fødselsnummerregister. Til hvert fødselsnummer er det knyttet opplysninger. Dette er til dels borgerlige opplysninger (navn, adresse og familienummer) som hentes fra

folkeregisteret og til dels kirkelige opplysninger (kirkelig status [medlem/tilhørende], dato/sted for dåp, eller innmelding) som oppdateres av Kirkerådet på bakgrunn av innsendte rapporter fra kirkebokførerne.

3.4 Kirkelig årsstatistikk

Det er ikke helt klart når kirkebøkene for første gang ble brukt som grunnlag for den kirkelige statistikk. Inntil 1865 sendte prestene bare inn summariske oppgaver over fødsler, vigslar og dødsfall. Fra 1866 ble prestene pålagt å sende inn talloppgaver i form av utskrifter fra kirkebøkene. Fram til 1984 var hovedbestemmelsen at soknepresten, innen utgangen av januar, skulle sende biskopen årsmelding for foregående år med opplysninger om gudstjenester og kirkelige handlinger. I 1984 ble det fastsatt nye skjemaer felles for hele landet. Fra da av skulle ikke bare geistlige gjøremål registreres, men også annen kirkelig virksomhet. Dette er videreført fram til i dag, selv om innholdet i skjemaene har blitt endret underveis.

Hvert sokn fyller ut rapporteringsskjemaet som er utarbeidet av Kirkerådet i samarbeid med KIFO (Kirkeforskning) og NSD (Norsk Samfunnsvitenskaplige Datatjeneste). Opplysningene sendes bispedømmerådet, med kopi til Kirkerådet/NSD som står for registrering, kontroll og analyse. Skjemaet er delt i to hoveddeler: Nøkkeltall (i hovedsak statistikk på bakgrunn av kirkebokføring) og aktivitetstall (rapportering av ulike aktiviteter i soknet).

Siden kirkeboken er et personregister, faller den inn under personopplysningsloven. Lovens § 9 h gir i likhet med fvl. § 13 a nr. 3 adgang til at soknepresten gir ut opplysninger fra kirkeboken til bruk i kirkelig årsstatistikk. Prestens plikt til å fylle ut skjema for kirkelig årsstatistikk, følger av arbeidsgivers styringsrett.

3.5 Oversikt over innholdet i dagens kirkebøker og i Medlemsregisteret

A – dåp	C – konfirmasjon	D – ekteskap	E – jordfestelse	H – innmeldte	I – Utmeldte	Medlemsregisteret
Nr	Nr	Nr	Nr	Nr	Nr	
Fødselsnummer	Fødselsdato	Fødselsdato brud/brudgom	Fødselsdato	Fødselsnummer	Fødselsnummer	Fødselsnummer
Fødested	Fødested	Fødested brud/brudgom	Fødested	Fødested	Fødested	
Dåpsdato	Dåpsdato			Dåpsdato	Dåpsdato	Dåpsdato
Dato for stadfesting						
Hjemmedåp utført av						
	Dåpssted			Dåpssted	Dåpssted	Dåpssted
Barnets navn	Fullt navn	Navn br/brudg	Fullt navn	Fullt navn	Fullt navn	Fullt navn (3)
		Navn etter vigsel br/brudg				
Fars navn	Fars navn					
Fars fødselsdato						
Mors navn	Mors navn					
Mors fødselsdato						
Foreldrenes bosted	Bosted	Bosted før vigsel	Bosted	Bosted	Bosted	Bosted
Født i/u ekteskap						
Faddernes navn						
		Hvilket ekteskap (nr)?				
		Forlovers navn og adresse				
		Prøvingsdato				
		Prøvingsinnstans				
			Dødssted			
			Dødsdato			
			Sted for jordfesting			
			Dato for jordfesting			
			Ektesk. status			
		Vigselsdato	Vigselsår			
			Ektef. fødselsår			
			Dato for dødsattest			
			Ansvarlig for dødsattest			
				Dato for innmelding		Dato for innmelding
					Dato for utmelding	Dato for utmelding
				Overgang fra trossamf.	Overgang til trossamf.	
				Underskrift		
		Trossamfunn				Kirkelig status
Merknader	Merknader	Merknader	Merknader	Merknader	Merknader	

4. FRAMTIDENS BEHOV

Prosjektgruppen skal gi en oversikt over behovet for attestutstedelse, statistikk og dokumentasjon bl.a. med hensyn til kirkelige handlinger og medlemskap.

Prosjektgruppen har fått i oppdrag å vurdere behovet for framtidig attestutstedelse, statistikk og dokumentasjon med hensyn til kirkelige handlinger og medlemskap. For gruppen har det vært viktig å se disse behovene ut fra ulike perspektiver: det enkelte individ, den lokale menighet, den nasjonale kirke og de offentlige myndigheter. Gjennomgangen nedenfor vil derfor følge en slik firedeling.

Men først følger en avklaring av hva som menes med begrepene attester, statistikk og dokumentasjon.

Attester utstedes på bakgrunn av registrerte opplysninger i kirkeboken. Til dette benyttes autoriserte blanketter. Attesten er dermed en utskrift av kirkeboken, som bevitner det som er innført. Attestene har fram til nå hatt en egenverdi fordi disse har vært godtatt som dokumentasjon på at en kirkelig handling har funnet sted. Dersom en går over til elektronisk informasjonsutveksling mellom de instanser som trenger denne type dokumentasjon, vil det ikke lenger være det samme behov for attester.

Statistikk handler i denne sammenheng om å dokumentere omfanget av kirkelige handlinger: Antall handlinger som har funnet sted, hvor og når, etc. Denne type statistikk er viktig, ikke minst ved planlegging av framtidig virksomhet. F.eks. vil behovet for dåpsopplæring og ressurser til dette, stå i nær sammenheng med antall dåp i menigheten. Dagens innsamling er beskrevet i kap 3.5. Utvikling av ny teknologi gjør det mulig å effektivisere dette i betydelig grad.

Dokumentasjon handler i denne sammenheng om å ta vare på opplysninger som stadfester at en kirkelig handling har funnet sted og eventuelle tilleggsopplysninger knyttet til handlingen. Slik dokumentasjon kan ha kirkerettslig betydning. Dette kommer tydeligst til uttrykk ved dåp. Dåp er en forutsetning for medlemskap i Den norske kirke, og det kan derfor være avgjørende for enkeltmenneskers kirkerettslige status hvorvidt en kan dokumentere at dåp har funnet sted eller ikke.

Forvaltningsloven og arkivloven stiller bestemte krav til hvordan offentlige organ, som Den norske kirke, skal ta vare på dokumentasjon for ettertiden. Prosjektgruppen er av den oppfatning at opplysninger om at en kirkelig handling har funnet sted hører inn under "arkivverdig materiale". Det samme gjelder de eventuelle tilleggsopplysninger som har vært en forutsetning for at handlingen har kunnet finne sted. Slike opplysninger må en derfor ta vare på på en forsvarlig måte.

4.1 Det enkelte individs behov

De kirkelige handlingene er viktige hendelser i et menneskes liv. Det gjelder både handlinger som direkte berører den enkelte (hvor en selv er dåpsbarn, konfirmant,

brud/brudgom el.l) og handlinger hvor en indirekte er knyttet til handlingen som biperson (fadder, forlover el.l.). For mange vil det være viktig å kunne dokumentere at disse handlingene har funnet sted. En taler da ikke nødvendigvis om dokumentasjon i ren juridisk betydning, men muligheten for å kunne få bekreftet f.eks. at en er døpt, hvor og når det skjedde og hvem som var ens faddere. Dette gjelder alle de kirkelige handlinger som i dag registreres i kirkeboken.

Slik dokumentasjon kan enten finnes i et register, f.eks. dagens kirkebøker, eller i form av en attest. Dersom en kun har attester, uten at en fører eget register, er det kun den enkelte som kan dokumentere den aktuelle handling – og da i form av et papir som kan bli ødelagt eller forsvinne. Skal behovet for dokumentasjon ivaretas på en god måte, bør derfor en annen instans enn individet selv også ta vare på opplysninger om handlingen.

Enkelte kirkelige handlinger gir den det gjelder visse rettigheter og plikter. Hvorvidt en er døpt og medlem av kirken kan f.eks. ha betydning ved vigsel eller ved vurdering av om en kan være fadder. Fordi medlemskap og kirkelige handlinger gir visse rettigheter og plikter for den enkelte, er det nødvendig med dokumentasjon av disse handlingene. Slik dokumentasjon må kunne være tilgjengelig for andre enn ansatte i Den norske kirke, f.eks. ved innmelding i andre kirkesamfunn. Det er derfor nødvendig med mulighet for skriftlig dokumentasjon i form av attester/utskrifter.

For enkelte kan også noen attester/utskrifter ha en egen symbolverdi knyttet til den enkelte kirkelige handling. Dette vil i særlig grad gjelde dåp og vigsel, hvor attestene kan utformes mer som ”diplomer” enn som juridiske dokumenter.

Samtidig som individet har interesse av at denne type opplysninger tas vare på, er det viktig at opplysningene ikke kommer på avveier. Personopplysningsloven stiller spesielle krav til hvordan personopplysninger skal sikres. Dette gjelder i særlig grad det en kaller sensitive opplysninger, herunder opplysninger om religiøs oppfatning. Regleverket må en ta hensyn til dette.

4.2 Den lokale menighets behov

Soknet er den grunnleggende enhet i Den norske kirke. Det er i soknet og gjennom soknets organer (menighetsråd, fellesråd og prest) kirken møter mennesker i ulike livssituasjoner. Dette kommer tydelig til uttrykk i kirkeloven (§ 9) hvor menighetsrådet *”skal ha sin oppmerksomhet henvendt på alt som kan gjøres for å vekke og nære det kristelige liv i soknet, særlig at Guds ord kan bli rikelig forkynt, syke og døende betjent med det, døpte gis dåpsopplæring, barn og unge samlet om gode formål og legemlig og åndelig nød avhjulpet.”*

I tidligere tider var det soknets prest som stod for mye av denne virksomheten. Han døpte, konfirmerte, viet og gravla familiens medlemmer, og han fulgte opp familiemedlemmene ved behov. Dermed kjente den lokale presten til det meste som foregikk i menigheten, ikke minst når det gjaldt kirkelige handlinger.

Dette har imidlertid endret seg. For det første er mange prestegjeld så store at flere prester har fordelt arbeidet seg imellom. Dermed er det ikke nødvendigvis den prest som utfører en kirkelig handling, som senere følger opp de aktuelle personer. I tillegg

har også andre yrkesgrupper overtatt enkelte av prestens oppgaver, både når det gjelder gjennomføring av de kirkelige handlingene og oppfølging etter disse.

For det andre er det igangsatt et stort antall forsøk hvor presten skal betjene et større område enn prestegjeldet. Dette medfører at kontakten med befolkningen / menighetens medlemmer er spredt på flere prester og andre ansatte. Slik stilles det nå større krav til utveksling av informasjon mellom menighet, prest og andre ansatte.

For det tredje er det ikke uvanlig at en kirkelig handling blir utført i et annet sokn enn der medlemmet bor. Erfaringene viser at slike handlinger ikke alltid blir rapportert til bostedssoknet. Det har også betydning at folk flytter mer enn tidligere. I 2001 flyttet nærmere 570 000 mennesker innenlands i Norge (jf. Statistisk Sentralbyrå). Dersom bostedsmenigheten skal ha oppdatert informasjon om sine medlemmer vedr. f.eks. kirkelige handlinger, er det nødvendig å utvikle en bedre kommunikasjon mellom menighetene enn den som er i dag.

Som nevnt har menigheten i en del tilfeller behov for å kunne kontrollere at en kirkelig handling har funnet sted. I dag benyttes attester til slik kontroll, noe som krever betydelig administrasjon både i den menighet som skal ha opplysningene og den menighet som skal gi fra seg opplysninger. Dersom en hadde direkte tilgang til denne type dokumentasjon gjennom et elektronisk register, ville slike kontroller være enklere å gjennomføre. Det ville igjen kunne frigjøre ressurser i menigheten.

For å kunne ivareta sitt ansvar for bl.a. dåpsopplæring og diakoni, har menigheten behov for informasjon om sine medlemmer / befolkningen, også dem som har flyttet til soknet etter at aktuelle handlinger har funnet sted. Dagens ordninger er ikke tilpasset dette behovet.

I tillegg til oppfølging av enkeltindivider har menighetsråd/prest også et helhetsansvar for den kirkelige virksomhet i menigheten. Dette forutsetter planlegging, prioritering og ressursfordeling over tid. Som bakgrunn for dette trenger en statistisk informasjon om medlemstall, kirkelige handlinger osv. Slik statistikk vil være et viktig hjelpemiddel i menighetens strategiske arbeid. Gode verktøy for innsamling av statistikk er dermed viktig.

4.3 Den norske kirkes nasjonale behov

Det er nødvendig at Den norske kirke har felles regler for kirkebokføring. Felles regelverk sikrer likebehandling i hele kirken og gjør det mulig å samle inn konsistente opplysninger, det bidrar til enklere informasjonsutveksling og gjør det lettere med tilsyn og kontroll. Det er viktig at alle instanser i kirken framstår som ryddige med en forsvarlig saksbehandling. Hele kirken har behov for administrative rutiner og systemer som fremmer dette.

Samtidig har kirken behov for rapportering om aktiviteter, kirkelige handlinger og opplysninger knyttet til medlemskap. Rapporter, oversikter og statistikk er nødvendige for utarbeiding av planer og budsjett både innad i kirken og overfor statsbudsjettet. Rapporter og statistikker benyttes dermed både internt og eksternt. Det er nødvendig at registrerings- og rapporteringssystemene har en slik kvalitet at det produserte tallmaterialet blir troverdig.

Videre vil prosjektgruppen påpeke behovet for en forenkling av de administrative rutinene. Det er viktig at det legges til rette for effektive og tidsbesparende rutiner, slik at de begrensede personalressursene brukes på en best mulig måte. I denne sammenheng er det naturlig å vise til regjeringens mål om å modernisere, effektivisere og forenkle arbeidet i det offentlige (jf. Fra ord til handling – redegjørelse for Stortinget 24. januar 2002.). En gjennomgang og forenkling av kirkebokføringen må vurderes som et tiltak i denne sammenheng. Også målet til eNorge 2005 om at *"Informasjonsteknologi skal brukes til å effektivisere offentlig sektor og tilby nye og bedre tjenester til brukerne"* er svært relevant for arbeidet med kirkebokføringen i framtiden. (Jf. www.enorge.org).

4.4 De offentlige myndigheters behov

Den norske kirke er en del av den offentlige forvaltning og er dermed underlagt de regler som gjelder for forvaltningen. Dette stiller bestemte krav til arkivering, saksbehandling og rapportering i tillegg til de spesifikke ønsker og mål regjeringen har satt for moderniseringen av arbeidet i det offentlige (jf. ovenfor).

Myndighetene stiller også spesielle krav til tros- og livssynssamfunn. Dette gjelder bl.a. medlemsregistrering og rapportering. For tiden arbeides det med en omlegging som krever at alle støtteberettigede tros- og livssynssamfunn skal sende inn fødselsnummer på alle sine medlemmer. Dette stiller krav til nøyaktighet og ajourhold av medlemsregistrene. Selv om dette i utgangspunkt ikke gjelder for Den norske kirke, vil det være naturlig å stille de samme krav til registrering av medlemmer også i Den norske kirke.

4.5 Hvilke opplysninger bør tas vare på?

I forlengelsen av det som er skrevet ovenfor, har prosjektgruppen funnet det hensiktsmessig å utdype noe nærmere hvilke opplysninger Den norske kirke bør registrere og ta vare på (jf. gjeldende ordning kap 3.2. og 3.6). Dette gjelder både hvilke kirkelige handlinger som bør registreres og hvilke opplysninger tilknyttet handlingene som bør registreres/lagres. Gruppen har vektlagt at en skal registrere relevant kirkelig informasjon, mens det en kan kalle borgerlige opplysninger (navn, adresse, familieforhold ol.) hentes fra andre aktuelle registre (i hovedsak folkeregisteret).

Ut fra det enkelte individs behov for dokumentasjon og menighetens behov for å følge opp sine medlemmer og befolkningen, har prosjektgruppen kommet fram til at det vil være mest hensiktsmessig også i framtiden å registrere dåp, konfirmasjon, ekteskap, jordfesting, innmelding og utmelding.

4.5.1 Opplysninger om kirkelige handlinger

Dåp er kriterium for medlemskap i kirken og må derfor dokumenteres i et register. **Konfirmasjon** har ikke juridisk betydning, men for det lokalkirkelige arbeidet er det av stor betydning å kjenne til om ungdommer er konfirmert eller ikke. Dette gjelder både ift. siste fase av dåpsopplæringen og oppfølgingen av ungdom. Konfirmasjonsregisteret hører derfor hjemme i kategorien opplysninger menigheten kan ha stort behov for. Informasjon om **vigsels** er nyttig og nødvendige ved tilrettelegging for samlivskurs, ekteskapsgrupper ol.. Registrering av **jordfesting** er nyttig i diakonal sammenheng,

ikke minst i arbeidet med sorggrupper ol.. Dessuten har kirkelig fellesråd behov for slik informasjon ved forvaltning av kirkegårder. **Innmelding** og **utmelding** må en ha informasjon om, da dette dokumenterer den kirkelige status.

Det kan likevel være nyttig å redusere antall opplysninger som registreres. I dagens ordning registreres alle kirkelige handlinger med dato. Dette bør videreføres. Videre registreres i hvilket sokn handlingen har funnet sted. Soknet er grunnenheten i Den norske kirke. Prinsippet om at det er soknet som registrerer en handling bør derfor videreføres.

I tillegg til borgelige opplysninger og opplysninger om selve de kirkelige handlinger, registreres i dag en del opplysninger knyttet til handlingen. For oversikt over dette vises det til kap. 3.6.

Prosjektgruppen har drøftet hvilke av disse opplysningene det er nødvendig/naturlig å registrere i framtiden. For **dåp** bør faddere fortsatt registreres. Foreldrenes sivilstatus dokumenteres i folkeregisteret, og er ikke nødvendig å dokumentere i kirkeboka. Når det gjelder dokumentasjon av nøddåp og stadfesting av dåp, mener prosjektgruppen at hovedpoenget er å bekrefte at dåp har funnet sted. Derfor bør en registrere faktisk dåpsdato, selv om dette var hjemmedåp/nøddåp. Tidspunkt for stadfesting av dåp eller hvem som stod for dåpen er det ikke nødvendig å registrere.

Når det gjelder **ekteskap**, er det arbeid i gang for å endre regelverket (se kap 3.2.1). For kirken er det viktig å registrere at en kirkelig vigsel har funnet sted. Annen dokumentasjon vil en finne i andre offentlige registre.

Til **jordfesting** knytter det seg to problemstillinger. For det første er det behov for å tydeliggjøre hvilken handling som skal registreres: begravelsesseremonien, jordpåkastelsen eller selve gravleggingen/kremasjonen/urnenedsettelsen? Prosjektgruppen anbefaler å følge gjeldende ordning, nemlig at det er jordfestingen (forstått som jordpåkasting) som er den kirkelige handling som registreres.

For det andre er det spørsmål om hvilke opplysninger, i tillegg til tid og sted for begravelsen, en skal registrere. Sivilstatus og opplysninger om vigsel/partnerskap og ektefelle hentes fra folkeregisteret. Prosjektgruppen kan ikke se at det er nødvendig i kirkelig sammenheng å registrere dato for dødsfall og hvem som har undertegnet dødsattesten, og foreslår at slike opplysninger ikke registreres.

Merknadsrubrikken i kirkebøkene brukes i dag til å gi en del tilleggsinformasjon, for eksempel hvilken kirkegård vedkommende er begravd på, i hvilken kirke seremonien fant sted og lignende. Prosjektgruppen ser at denne type informasjon kan være viktig i en del tilfeller, og foreslår at det i tilknytting til jordfesting gis anledning til å registrere visse tilleggsopplysninger i form av en merknad.

Når det gjelder **inn- og utmelding**, er det i dag lagt opp til registrering av hvilket trossamfunn personen kommer fra/går til. Prosjektgruppen er oppmerksom på at det her er varierende praksis, og at denne type registrering kan stride mot personopplysningsloven § 11 bokstav b. Der stilles det krav om at personopplysninger skal være ”saklig begrunnet i den behandlingsansvarliges virksomhet”. Samtidig stiller personopplysningsloven særskilte krav til behandling av opplysninger om religiøs

oppfatning (jf. § 2 nummer 8 bokstav a og § 9). Disse momentene til sammen gjør at prosjektgruppen vil anbefale at en ikke lenger registrerer overgang til/fra annet trossamfunn.

For innmelding gjelder i dag den ordning at den som melder seg inn i kirken skal underskrive i kirkeboka. Dette fungerer som dokumentasjon på at vedkommende vil meldes inn i kirken. Ved eventuell overgang til elektronisk registrering, kan slik dokumentasjon gis i form av brev, skjema el.l. Dokumentasjonen underskrives og oppbevares deretter i henhold til gjeldende arkivforskrifter.

På bakgrunn av dette konkluderer prosjektgruppen med at følgende kirkelige opplysninger bør registreres og lagres av Den norske kirke: tid (dato) og sted (kirkesokn) for dåp, konfirmasjon, vigsel, begravelse, innmelding og utmelding. I tillegg registreres faddere og enkelte merknader knyttet til gravferd.

4.5.2 *Opplysninger om ikke-medlemmer*

De fleste personopplysningene i kirkeboken er knyttet til medlemmer av Den norske kirke og skal brukes for å følge disse opp på en hensiktsmessig måte. Dette ligger innenfor de krav til saklighet og relevans som stilles i personopplysningsloven § 11.

I tillegg vil kirkeboken også inneholde informasjon om personer som ikke er medlem av Den norske kirke. Dette gjelder tre grupper: (1) personer som ikke er medlem av Den norske kirke, men som likevel benytter seg av kirkens tjenester ved konfirmasjon, vigsel og gravferd, (2) personer som melder seg ut av Den norske kirke og (3) personer som selv ikke er medlem, men som har en relasjon til et medlem, for eksempel foreldre eller ektefelle/partner.

(1) Kirkebøkene må inneholde opplysninger om alle kirkelige handlinger som har foregått i Den norske kirke. Det betyr at handlinger knyttet til ikke-medlemmer må registreres på samme måte som handlinger knyttet til medlemmer. En kan etter prosjektgruppens oppfatning, regne med at de som benytter seg av kirkens tjenester også godtar at dette blir registrert i kirkens registre. Gruppen ser det derfor som uproblematisk at ikke-medlemmer er registrert med opplysninger når de selv har valgt å benytte seg av kirkens tjenester. Det må imidlertid tydelige framkomme at de ikke er medlemmer.

(2) Når det gjelder de som melder seg ut av kirken, har en inntil nå registrert disse med navn i kirkebøkene. Det er viktig for den kirkelige virksomhet å vite hvem som melder seg ut av kirken. Videre kan den utmeldte ha behov for utmeldingsattest dersom vedkommende skal meldes inn i annet trossamfunn. En slik attest kan kun skrives ut på bakgrunn av registrerte opplysninger. Utmeldingen må altså registreres og opplysninger om utmeldingen oppbevares. På den annen side kan det diskuteres hvorvidt det er nødvendig at borgerlige opplysninger knyttet til den utmeldte er oppdatert. En kan tenke seg en løsning hvor fødselsnummer og kirkelige opplysninger knyttet til dåp, konfirmasjon og lignende tas vare på i registeret også for utmeldte, men hvor de borgerlige opplysninger ikke oppdateres.

(3) En tredje gruppe er personer som ikke er medlemmer av Den norske kirke, men som likevel registreres fordi de har familietilknytning til registrerte medlemmer, og er

registrert med navn og bosted som foreldre eller ektefelle/partner ved kirkelige handlinger. I framtiden vil det også være naturlig å ha disse opplysningene tilgjengelige for kirken.

Spørsmålet er hvilke opplysninger en skal ha om disse tre gruppene i tillegg til fødselsnummeret. En kan her tenke seg to muligheter: (a) alle som har fødselsnummeret i kirkeboka, enten som hovedperson eller biperson, legges inn i kirkeboka med alle tilgjengelige opplysninger eller (b) opplysninger ut over fødselsnummer for ikke-medlemmer, lagres ikke i kirkeboka. I de tilfeller hvor en trenger mer enn fødselsnummer, hentes dette fra folkeregisteret uten å bli lagret i kirkeboka.

4.6 Oppsummering – framtidens behov

Med utgangspunkt i drøftingene og vurderingene ovenfor, har prosjektgruppen kommet fram til følgende:

For det første er det viktig at opplysninger om kirkelige handlinger og medlemskap samles i et register som kan dokumentere det som har funnet sted av kirkelige handlinger. Et slikt register må tilfredsstillende sikkerhetsbehov knyttet til personvern og historisk lagring av arkivverdig materiale.

For det andre må det være mulig å hente ut aktuell informasjon fra et slikt register. Dette gjelder alle instanser som har berettiget behov for slik informasjon og ikke bare den instans som har registrert opplysningene. Aktuell informasjon er både knyttet til kontroll av opplysningene og oppfølging av kirkens medlemmer / befolkningen. Dersom de ulike kirkelige instansene kan hente ut de opplysninger en har behov, vil behovet for attester begrenses betydelig.

For det tredje må det rasjonelt og effektivt være mulig å hente ut statistisk materiale knyttet opp mot registrerte opplysninger. Slike rapporter bør enkelt kunne videresendes til andre instanser for bearbeiding.

Senere i rapporten vil disse behovene drøftes i forhold til økonomi, rasjonalisering og effektiv administrasjon.

5. FORENKLING OG ENDRING

Prosjektgruppen skal utrede mulige forenklinger/endringer på bakgrunn av behovene, mulighetene for utvidet bruk av ny teknologi samt mulige endrede administrative rammevilkår for prestenes tjeneste og den lokale kirkes virksomhet.

Mandatet gir prosjektgruppen i oppgave å utrede mulige forenklinger og endringer med utgangspunkt i tre ulike faktorer: Behovene, mulighetene som ligger i ny teknologi og endrede administrative vilkår for tjenesten i Den norske kirke. Behovene, sett fra ulike ståsteder, er grundig gjennomgått ovenfor. Prosjektgruppen vil derfor i dette kapitlet se nærmere på hvordan ny teknologi og endrede administrative rammevilkår kan få konsekvenser for kirkebokføringen. I neste kapittel vil gruppen så sammenholde behov, muligheter og endrede rammevilkår gjennom å skissere mulige løsninger for hvordan kirkebokføringen kan skje i framtiden.

5.1 Ny teknologi

Dagens kirkebokføring skjer på papir i skinninnbundne protokoller. Attester skrives ut på trykte blanketter. Medlemsregistreringen skjer også på papir ved at opplysninger fra kirkebøkene overføres til blanketten "Melding om medlemskap" som deretter sendes Kirkerådet. I Kirkerådet registreres opplysningene i et elektronisk medlemsregister. Moderne teknologi gir en rekke muligheter for forenkling av disse rutinene.

5.1.1 Lagring av opplysninger

Elektronisk lagring vil gjøre det lettere å finne fram til opplysninger i ettertid, systematisere opplysninger etter behov og hente ut ulike rapporter og sammenstillinger etter behov, enten på skjerm eller ved utskrift. Et eksempel kan være registrering av dåp: Ved elektronisk dåpsregistrering vil en få ut attester ved et enkelt tastetrykk – det er tidsbesparende i forhold til dagens ordning hvor alle opplysninger må skrives inn i en blankett for hånd eller ved hjelp av skrivemaskin. Videre vil det være enklere å finne fram til eldre opplysninger uten at en har den detaljkjennskap som er nødvendig i dag. En kan søke på navn, alder, tidspunkt for dåp ol.. Prosjektgruppen vil også understreke at det i dag er svært få instanser som benytter andre lagringsmedier enn elektronikk til den type datalagring det her er tale om.

5.1.2 Kommunikasjon/informasjonsutveksling

I dag benyttes attester eller skjema for å utveksle informasjon fra og til kirkebøker eller lignende registre. Det medfører at både den som gir ut og den som tar imot opplysninger, må skrive dem på nytt i en attest eller i et register. Elektronisk lagring gir mulighet for elektronisk informasjonsutveksling. Dermed er det ikke nødvendig at ulike instanser skriver inn de samme opplysninger i forskjellige registre. Opplysninger

skrives inn ett sted, sendes elektronisk til andre og er dermed tilgjengelig uten at en trenger å bruke tid på ny punching.

Tilsvarende gjelder kommunikasjon i form av rapporter/statistikk. Kirkelig statistikk har til nå vært innsamlet manuelt ved hjelp av egne skjema. Den enkelte menighet har samlet aktuelle opplysninger, foretatt kontroll og utregninger og ført dette inn i skjemaet. Utfylte skjema er deretter kontrollert og registrert på nytt av en sentral instans. Utvikling av ny teknologi gjør det mulig å effektivisere dette i betydelig grad. Dersom grunnlagsopplysningene umiddelbart registreres elektronisk, vil en enkelt kunne hente ut de aktuelle tall og statistikker uten at dette medfører særlig merarbeid. Ved elektronisk lagring vil det være enkelt å videresende opplysninger til statistisk bruk, det vil ikke medføre mye arbeid verken for den som skal rapportere (levere opplysningene) eller registrere (ta i mot og bearbeide opplysningene). Eventuell overgang til elektronisk registrering vil dermed forenkle innsamlingen av statistikk betydelig.

5.1.3 *Gjenbruk av opplysninger*

Oversikten over dagens kirkebøker (jf. pkt 3.6) viser at en rekke personopplysninger registreres flere ganger i samme kirkebok. I dag vil en ved f.eks. dåp, konfirmasjon og vielse registrere navn, adresse etc. i tre avdelinger i kirkeboken for samme person. Ved elektronisk registrering og lagring, vil en slippe dette, fordi en vil kunne benytte de allerede registrerte opplysningene flere ganger. Dermed er det kun det nye ved hver kirkelige handling som registreres.

Dessuten vil det ikke lenger være behov for å 0-føre kirkelige handlinger (jf. kap 3.2). I et elektronisk register vil den kirkelige handlingen bli registrert på den hovedpersonen handlingen gjelder. Tid og sted for handlingen blir registrert og gjort tilgjengelig for andre, f.eks. det sokn hvor vedkommende bor. En kan eventuelt etablere en ordning med elektronisk melding til bostedssokn der hvor en kirkelig handling utføres i annet sokn. Dermed unngår en arbeidet med 0-føringer og videresending av melding om utførte handlinger.

5.1.4 *Oppsummering*

En foreløpig konklusjon er at den teknologiske utvikling gjør det mulig å effektivisere arbeidet i Den norske kirke betydelig. Dette gjelder både lagring og bruk av opplysninger, utveksling av informasjon og produksjon av rapporter, statistikk ol. Prosjektgruppen vil konkretisere dette nærmere i kap 9 om økonomiske og administrative konsekvenser.

5.2 Endrede administrative rammevilkår

Det foregår for tiden en rekke forsøk med omorganisering både av prestetjenesten og av annen kirkelig virksomhet. Dette handler blant annet om organisering og ledelse av prestetjeneste nye samarbeidsformer mellom fellesråd. Prosjektgruppen har vurdert hva eventuelle endringer i organiseringen av prestenes og de fellesrådsansattes arbeid, kan bety for registrering av kirkelige handlinger og medlemskap i Den norske kirke.

For det første synes det som om mange forsøk går i retning av å samle de ansatte i noe større enheter enn i dag. Det medfører at den enkelte ansatte får et større geografisk arbeidsområde, og at en dermed kan komme i kontakt med langt flere mennesker. Det vil da være viktig å ha tilgjengelig nødvendige opplysninger for å kunne utføre jobben på en best mulig måte.

I framtiden vil for det andre flere enn den som til vanlig har tjeneste i et distrikt, i større utstrekning utføre kirkelige tjenester i distriktet. Det er da viktig at relevante personopplysninger er tilgjengelige for den som har oppfølgingsansvaret. Med flere ansatte som gjør tjeneste i samme distrikt, er det nødvendig med bedre administrative rutiner, dette aktualiserer behovet for fellesløsninger for hele kirken.

For det tredje vil eventuelle omorganiseringer i den lokale kirke aktualisere problemstillingen rundt at presten har ansvar for kirkebokføringen, mens det i stor grad er fellesrådsansatte som fører kirkeboka. Dette vil bli drøftet videre nedenfor.

En foreløpig konklusjon er at endringer i de administrative rammevilkår i den lokale kirke medfører et behov for gode interne rapporteringssystemer lokalt. Det er nødvendig at opplysninger om kirkelige handlinger og medlemskap i kirken er oppdatert og tilgjengelig for alle som har bruk for disse i sitt arbeid. Dette gjelder både på mindre steder og i større arbeidsfelleskap hvor de ansatte er spredd over et større geografisk område.

5.3 Ansvar for kirkebokføringen

Dette fører oss over til å drøfte spørsmål knyttet til hvem som skal ha ansvar for føring av kirkebøkene i framtiden. Prosjektgruppen har drøftet to ulike problemstillinger: Hvilket nivå skal ha ansvaret (sokn, prestegjeld, fellesråd eller prosti) og hvem lokalt skal ha ansvar for dette (prest, menighetsråd eller fellesråd)?

5.3.1 Soknet som ansvarlig nivå

Soknet er den grunnleggende enhet i Den norske kirke. Det er et eget rettssubjekt, og det har rapporteringsansvar overfor kirkelige og offentlige myndigheter. Som nevnt ovenfor, er prosjektgruppen kjent med at det foregår en rekke forsøk med omorganisering av prestatjenesten og annen kirkelig tjeneste (se kap 5.2), men gruppen tror at soknet også i framtiden vil være den grunnleggende enhet i kirken. På den bakgrunn vil gruppen fastholde at kirkebokføringen også i framtiden skal knyttes til soknet, slik at hvert sokn har egen kirkebok, dvs. er eget registreringssted.

Kirkebokføringen (dvs. registrering av kirkelige handlinger) må skje lokalt, dvs. der hvor handlingene faktisk finner sted. Prosjektgruppen har drøftet hvorvidt en kan sentralisere selve registreringsarbeidet f.eks. slik at all registrering i et fellesrådsområde eller prosti foregår ett sted. Gruppen ser fordelene med å samle denne type administrativt arbeid til et kontor som da kan opparbeide faglig spisskompetanse. Samtidig vil en advare mot løsninger som krever ytterligere byråkratiske ordninger. Det må være slik at den som utfører en kirkelig handling gir en rapport om dette til den som foretar selve registreringen. Det bør da ikke være for mange ledd/for stor "avstand" mellom den som foretok handlingen og den som

registrerer denne i kirkeboken. Prosjektgruppen vil ikke låse seg til en ordning, men vil understreke at det er viktig å komme fram til mest mulig hensiktsmessige ordninger lokalt.

I dag kan biskopen godkjenne at enkelte institusjoner kan føre egne kirkebøker uavhengig av soknet. Så langt prosjektgruppen kjenner til, gjelder dette i hovedsak sykehus samt enkelte større fengsler. Prosjektgruppen mener denne praksis bør opphøre. Prinsippet om at kirkebøkene (registrering av kirkelige handlinger) skal føres i soknet, bør være styrende. Det betyr at en fortsatt skal kunne utføre kirkelige handlinger ved institusjoner, men at det er det sokn hvor institusjonen ligger, som har ansvar for at handlingen blir registrert. Hvordan dette teknisk bør løses, må en komme tilbake til senere.

5.3.2 Ansvarsfordeling mellom prest og kirkelig fellesråd

I dag ligger ansvaret for kirkebokføringen hos soknets prest, jf. kap 3.2.1. Det vanlige er likevel at det er en kontoransatt som utfører selve føringen av kirkeboken.

Kontoransatte har kirkelig fellesråd som arbeidsgiver. Utgiftene som er forbundet med føringen av kirkeboka dekkes over fellesrådets budsjett, jf. kirkeloven § 15 f. Kirkelig fellesråd utfører altså de praktiske oppgavene knyttet til kirkebokføring på vegne av ansvarlig prest. Noen ganger kan det være uklarheter i skjæringsfeltet mellom prestens instruksjonsrett over dem som utfører oppgaver på vegne av ham og fellesrådets styringsrett som arbeidsgiver overfor de samme personene. F.eks. kan det være uklart hvem som avgjør om en kontortilsatt skal kunne delta på et kurs i kirkebokføring eller hvem som sørger for kirkebokføringen når kontorpersonalet er fraværende (sykdom, ferie ol.).

Prosjektgruppen har diskutert hvem som i framtiden bør ha ansvaret for den lokale kirkebokføringen. For å ta stilling til dette, har gruppen funnet det hensiktsmessig å skille mellom ansvaret for den kirkelige handlingen og ansvaret for at handlingen føres i en kirkebok (uavhengig av om kirkeboken er av papir eller elektronisk).

Det er presten som har ansvar for den kirkelige handlingen og som dermed også har myndighet til å bestemme om grunnlaget for handlingen er til stede, dvs. om ulike betingelser/vilkår knyttet til handlingen er oppfylt f.eks. godkjenning av faddere. Prosjektgruppen mener videre at når presten har ansvar for handlingen, har presten også ansvar for å vurdere om en slik handling faktisk har funnet sted. Dette er særlig aktuelt i forbindelse med dåp i utlandet hvor det kan være vanskelig å dokumentere at dåpen har funnet sted, men hvor dette likevel må godkjennes av prest i Den norske kirke for at den antatt dømte skal få rettigheter i Den norske kirke. Det betyr at den kirkelige handling og godkjenning av vilkårene for denne ligger til prestens ansvarsområde, noe det bør gjøre også i framtiden.

Hvem skal så ha ansvar for å føre/registrere opplysninger knyttet til handlingen i kirkeboken? Prosjektgruppen har funnet det mest hensiktsmessig å overføre ansvaret for føring av kirkeboken fra prest til kirkelig fellesråd. Denne registreringsoppgaven har, etter gruppens oppfatning, nær sammenheng med kirkelig fellesråds hovedoppgaver etter kirkeloven § 14; *"kirkelig fellesråd skal ivareta administrative og*

økonomiske oppgaver på vegne av soknet.” Sammenhengene vil bli ytterligere forsterket dersom elektronisk kirkebok blir innført. En kan for eksempel tenke seg at den datatekniske løsningen for den elektroniske kirkeboken knytter, eller i alle fall gir mulighet for å knytte, føringen av kirkeboken administrativt og økonomisk nært sammen med de øvrige oppgavene som skal utføres på fellesrådets kontor (løpende saksbehandling, føring av andre registre som for eksempel inventarregister, årsstatistikk osv.).

Presten får etter dette ansvaret for å melde hvilke opplysninger som skal registreres, mens ansvaret for selve registreringen blir overført til fellesrådet. En forutsetter at den som er leder av prestedtjenesten i siste instans er den som har ansvar for opplysningene som gis fellesrådet og dermed for rutinen for overlevering av opplysninger der det er flere prester. Prosjektgruppen mener dette vil være klargjørende i forhold til dagens ordning. Presten vil beholde ansvaret for de opplysninger som skal registreres, men selve registreringsarbeidet frigjøres han fra. I stedet får kirkelig fellesråd ansvar for dette og dermed også opplæring av det personell som foretar selve registreringsarbeidet. Senere i rapporten vil en komme tilbake til hvilke endringer som må gjøres i regelverket.

6. ALTERNATIVE SKISSER

Prosjektgruppen har, på bakgrunn av det som er drøftet i de to foregående kapitlene, forsøkt å trekke opp noen hovedlinjer for hvordan kirkelige handlinger og medlemskap kan registreres i framtiden. Det har vært et mål for gruppen å komme fram til ulike modeller for å synliggjøre de alternativene en ser for seg. Det har imidlertid vist seg å være vanskelig å rendyrke en slik modelltenkning, da det er en rekke spørsmål og problemstillinger som henger sammen på tvers av de tenkte modellene. Skulle gruppen presentert alle tenkelige kombinasjoner, ville en lett fått for mange modeller å ta stilling til.

6.1 Hovedproblemstillinger

Prosjektgruppen har derfor først drøftet noen hovedproblemstillinger en må ta stilling til. Deretter legger gruppen fram tre alternative skisser som, kombinert med de tre problemstillingene, gir en beskrivelse av hvilke muligheter en har for framtiden. Kostnader og andre konsekvenser av disse valgene vil bli drøftet i kap 9.

6.1.1 *Bruk av ny teknologi*

Ovenfor (kap 5.1) beskrives hvilke muligheter ny teknologi gir for kirkebokføringen. I begrepet ny teknologi inkluderer gruppen både hvordan opplysninger registreres, lagres og utveksles med andre. Det første spørsmålet en må ta stilling til, er hvorvidt en skal åpne for elektronisk registrering/lagring som et alternativ/supplement til dagens kirkebøker. Dermed kan de menigheter som ønsker det benytte ny teknologi i stedet for dagens ”penn og blekk”. Prosjektgruppen mener det er uaktuelt å beholde dagens ordning med hjemmel bare for å føre kirkebøker i papirutgave.

Det neste spørsmålet er hvorvidt en også skal påby en overgang til elektronisk føring, slik at alle sokn må benytte ny teknologi. Frivillig innføring av ny teknologi kan være til stor nytte for dem som innfører dette. Men det er først ved en fullstendig overgang til elektronisk registrering og lagring at en fullt ut kan nyttiggjøre seg de muligheter teknologien gir for informasjonsutveksling både internt i kirken og med andre etater.

6.1.2 *Hvor skal opplysninger lagres – lokalt eller sentralt?*

Velger en elektronisk registrering/lagring, må en ta stilling til hvor den offisielle databasen (jf. kap 2.4) for denne type informasjon skal ligge. En sentral database medfører at alle menigheter må rapportere opplysninger fortløpende til et sentralt register. Dette er slik medlemsregisteret fungerer i dag. Lokal database betyr at den enkelte menighet selv har det offisielle registeret. I prinsippet er det dette en har i dag, hvert enkelt sokn har sin kirkebok.

Dersom en velger lokal database, må en også drøfte i hvilken grad opplysninger skal kunne overføres til andre registre (f.eks. hvordan andre kirkekontor skal kunne få tilgang til de aktuelle data). Ved bruk av en sentral database vil alle brukere selv få tilgang til de opplysninger de er autorisert for å kunne lese. Det betyr at dersom en velger sentral database, vil samtidig spørsmål knyttet til informasjonsutveksling bli forenklet.

6.1.3 *Hvilke opplysninger skal en ta vare på?*

I dag er det kirkeloven § 37 som definerer innholdet i kirkebøkene (jf. kap 3.2, 3.6 og 4.6). Det er mulig å redusere antall opplysninger til et absolutt minimum.

Utgangspunktet må i så fall være de opplysninger som har rettslig betydning og som kun registreres i kirken, dvs. opplysninger knyttet til medlemskap (dåp, innmelding og utmelding). Etter prosjektgruppens oppfatning vil det være mest tjenlig å registrere alle kirkelige handlinger, men redusere antall opplysninger som registreres (jf. kap 4.6).

6.2 **Skisser til 3 alternative løsninger**

Prosjektgruppen vil skissere tre hovedalternativer for hvordan kirkelige handlinger og medlemskap i framtiden kan registreres i Den norske kirke. Det er glidende overganger mellom løsningene, men gruppen har valgt å tegne ut disse tre. De to første ligger tett opp til de løsninger vi har i dag. Derfor har det vært nødvendig å arbeide mest med det tredje alternativet. Alle skissene har sine svakheter og styrker, noe gruppen vil komme tilbake til underveis.

6.2.1 *Status quo*

Det første alternativet kan kalles "Status quo". En beholder dagens ordning med obligatorisk kirkebokføring og medlemsregistrering i hvert sokn, men det åpnes for elektronisk kirkebokføring som et fullgodt alternativ til dagens kirkebøker. Det blir da opp til den enkelte menighet hvorvidt en ønsker å ta i bruk elektroniske hjelpemidler eller ikke. Fra sentralt hold må det utarbeides retningslinjer for elektronisk kirkebokføring, hvordan dette skal foregå, bl.a. med krav til sikkerhet, lagring/backup ol.

Det forutsettes at registrering og rapportering til det sentrale medlemsregisteret opprettholdes. Dette registeret vil være tilgjengelig for soknene slik som i dag gjennom periodiske utsendelser av en oppdatert utgave av registeret. I utgangspunktet er dette alternativet tenkt som en videreføring av gjeldende ordning, dvs. at en registrerer de samme opplysningene. En kan likevel tenke seg en reduksjon av antall opplysninger også innenfor dette alternativet. Dette reguleres gjennom et eget regelverk. Innefor dette alternativet er det mulig for den enkelte menighet å bygge ut egne elektroniske registre, så lenge en har med det minimum av opplysninger som kreves fra sentralt hold.

Fordelen med denne løsning er at den på kort sikt ikke krever nye økonomiske investeringer verken lokalt eller sentralt. For sokn som i dag fører kirkebøker både elektronisk og på papir, reduseres arbeidsmengden og det spares utgifter til nye kirkebøker. Dermed kan enkelte menigheter spare noe ressurser.

Velger en denne skissen, er det imidlertid kun et fåtall opplysninger (sted og dato for dåp og innmelding) som samles sentralt og som gjøres tilgjengelig for alle. Disse opplysningene blir dessuten først oppdatert lang tid etter at de aktuelle handlinger har funnet sted. Erfaringen med de senere års drift av medlemsregisteret viser at det kan gå opptil ett år fra handlingen har skjedd til opplysningene er registrert og gjort tilgjengelig for menighetene.

Ulempene med dette alternativet er at det ikke gir mulighet til den informasjonsutveksling mange i dag etterlyser. Så lenge det er valgfritt om en vil benytte teknologi eller ikke, vil systemet alltid måtte tilpasses de som ikke benytter de teknologiske mulighetene. Med denne løsningen vil ikke medlemsregisterets troverdighet som et kontinuerlig oppdatert register bli styrket, og en vil heller ikke spare ressurser sentralt når det gjelder registrering av opplysninger. Hvorvidt de menigheter som velger å bruke elektronisk kirkebok lokalt skal kunne rapportere elektronisk til medlemsregisteret, må en i tilfelle komme tilbake til senere.

6.2.2 *Minimumsløsning*

Det andre alternativet kan kalles en minimumsløsning. Utgangspunktet er at en kun skal registrere et absolutt minimum av opplysninger, dvs. kun de kirkelige opplysninger som har rettslig betydning. I praksis betyr det at kirkebokføringen reduseres til registrering av dåp, innmelding og utmelding. Ved en slik løsning vil det ikke være obligatorisk med registreringer ut over dette. Dermed blir det opp til det enkelte sokn om en lokalt registrerer noe mer i tilknytning till de kirkelige handlinger. Løsningen forutsetter at ordningen med et sentralt medlemsregister opprettholdes og at soknene må rapportere nødvendige opplysninger til dette.

Minimumsløsningen kan tilrettelegges på to måter:

- 1) En kan kombinere løsningen med det første alternativet, nemlig at menigheten selv kan velge om de vil benytte ny teknologi eller ”penn og blekk”. Det betyr at en lokalt velger lagringsmedium (elektronikk eller papir), men at en kun er pålagt å registrere opplysninger knyttet til dåp, innmelding og utmelding. Disse opplysningene sendes så det sentrale medlemsregisteret, og menigheten får i retur et oppdatert medlemsregister (oppslagsverk) med jevne mellomrom.
- 2) En kan pålegge alle menigheter å benytte ny teknologi, dvs. at en går over til elektronisk registrering/lagring, men at en samtidig reduserer antall opplysninger som skal registreres. En slik løsning vil i praksis bety at en benytter dagens medlemsregister, som inneholder nettopp dette minimum av opplysninger, men gjør dette tilgjengelig for alle menigheter gjennom det en kan kalle en online-løsning. Det betyr at menighetene får direkte tilgang til det sentrale medlemsregisteret og kan til en hver tid oppdatere dette eller hente ut nødvendig informasjon. En slik løsning vil ligne mye på det tredje alternativet; en teknologisk videreutvikling.

Fordelen med minimumsløsningene er for det første at de i hovedsak allerede eksisterer gjennom dagens medlemsregister. Det stilles dermed få krav til utvikling av nye løsninger, kun mindre tilpasninger. For det andre vil det lette registreringsarbeidet at en skal ta vare på så få opplysninger. Det vil forenkle det administrative arbeidet lokalt.

Den største ulempen er egentlig den samme, nemlig at en tar vare på få opplysninger. Ovenfor har prosjektgruppen argumentert for behovet for at en registrerer/lagrer flere opplysninger enn det minimum det her legges opp til. Minimumsløsningene tilfredsstiller ikke de behov for opplysninger som kirken har. Dessuten, dersom en sentralt bare stiller krav om en minimumsløsning, vil det lett utvikle seg en rekke

supplerende lokale alternativ. Dette vil være i strid med ønsket om fellesløsninger for hele kirken (jf. kap 4.3).

6.2.3 *Teknologisk videreutvikling*

Det tredje alternativet handler om å utnytte de muligheter som ligger i ny teknologi. En slik løsning innebærer at en registrerer/lagrer de opplysninger kirken har behov for (jf. kap 4.6). Dette gjøres ved hjelp av en elektronisk løsning. Lagringen skjer i en sentral database, og den enkelte menighet/bruker kan hente ut de opplysninger en har tilgang til.

Fordelen med en slik løsning er for det første at en legger til rette for å oppfylle de behov som er beskrevet ovenfor. Dessuten mener gruppen at skissen legger til rette for en bedre ressursutnyttelse både i arbeidet med føring av opplysninger og gjennom lettere og mer effektiv bruk av registrerte opplysninger. For det tredje betyr denne løsningen at en beholder en felles ordning for hele kirken, noe gruppen mener er viktig. Ulempen ved denne løsningen er at den er noe mer kostnadskreven på kort sikt.

6.3 **Anbefalinger og konsekvenser**

Når det gjelder hovedproblemstillingene ovenfor (kap 6.1), vil prosjektgruppen anbefale at en går over til elektronisk kirkebokføring for hele Den norske kirke. Gruppen foreslår videre at det utvikles et felles system som alle sokn skal benytte. Et slikt system bør ha et sentralt register som utgangspunkt, og all informasjonsutveksling mellom sentralregisteret og soknene bør foregå elektronisk. Gruppen anbefaler at en registrerer de samme kirkelige handlinger som i dag, men at antall opplysninger reduseres slik det er beskrevet i kap 4.6.1.

Når det gjelder de alternative skissene, ser prosjektgruppen at det finnes argumenter for og i mot alle tre alternativene.

Dersom en velger status quo løsningen og åpne for lokal elektronisk føring av kirkebøker, vil framtidig regelverk kunne utledes av det denne utredningen ellers har tatt opp.

Dersom valget faller på minimumsløsningen, vil tilsvarende gjelde. Dersom en kobler dette alternativet sammen med tillatelse til å føre ytterligere opplysninger lokalt og/eller en velger å legge opp til elektronisk overføring av opplysninger, så vil også det juridiske i denne sammenhengen framgå av utredningen.

Den tredje løsningen vil medføre størst endringer. Prosjektgruppen har derfor valgt å utrede denne noe grundigere i et eget kapittel (kap 7). Her tas også opp forholdet mellom kirkeboken og andre relevante registre. For å skille gruppens forslag fra dagens kirkebøker og samtidig innarbeide begrepet "register" som er vanlig å bruke i slik sammenheng, har en kalt denne løsningen for kirkebokregisteret. Det er dette tredje alternativet prosjektgruppen vil anbefale.

I kap 8 vil en så drøfte juridiske konsekvenser, og i kap 9 vil en se nærmere på økonomiske og administrative konsekvenser.

7. ET NYTT KIRKEBOKREGISTER

Med utgangspunkt i de ønsker prosjektgruppen hadde ved starten av sitt arbeid (kap 2.3) og de behov og muligheter som har kommet fram i utredningsarbeidet (kap 4 - 6), har gruppen formulert følgende visjon for et nytt kirkebokregister:

- Kirkebokregisteret skal være et sentralt, elektronisk register som alle sokn og fellesråd har tilgang til. I registeret kobles historiske opplysninger om kirkelige handlinger med oppdaterte personopplysninger fra folkeregisteret (og eventuelt andre offentlige registre)
- Kirkebokregisteret skal bidra til en mer effektiv og rasjonell saksbehandling ved kirkekontorene (jf. regjeringens moderniseringsprogram omtalt i kap 4.3). Registeret skal samtidig være et nyttig verktøy for den lokale kirke slik at denne kan følge opp medlemmer og befolkning på en god måte.
- Kirkebokregisteret skal organiseres slik at alle opplysninger kvalitetssikres best mulig gjennom gode tekniske løsninger og ved et tydelig regelverk for rutiner rundt registrering og bruk.
- Kirkebokregisteret skal gjøre det enkelt å hente ut statistisk informasjon til bruk både lokalt, regionalt og nasjonalt. Det skal også være mulig å utveksle informasjon med andre registre/instanser, samtidig som personvernet blir ivaretatt.

Visjonen er framtidsrettet og krever både teknisk, praktisk og holdningsmessig endringer i forhold til dagens ordning. Prosjektgruppen tror disse endringene er nødvendige for å ivareta de samlede behov både fra befolkning, medlemmer og medarbeidere. Gruppen ønsker nytt innhold i rammen av ny teknologi – ny vin i nye skinnsekker!

Med dette som utgangspunkt vil gruppen grovt beskrive innholdet i og organiseringen av et nytt kirkebokregister. Samtidig vil det være behov for ytterligere utredningsarbeid – ikke minst innenfor det tekniske området. Gruppen tror likevel det er viktig å synliggjøre konsekvensene av å følge prosjektgruppens anbefaling både lokalt og sentralt, derfor denne konkretiseringen.

Beskrivelsen starter med en gjennomgang av tekniske utfordringer og problemstillinger. Deretter er det beskrevet en del praktiske konsekvenser av å følge prosjektgruppens anbefaling samt noen problemområder som må drøftes senere.

7.1 Tekniske utfordringer

Prosjektgruppen er sammensatt av personer uten spesifikk datateknisk kunnskap. Gruppen har derfor vært i kontakt med datateknisk fagmiljø ved Høgskolen i Agder for å sikre at forslagene er gjennomførbare.

7.1.1 Lokale utfordringer

Den største tekniske utfordringen lokalt handler om elektronisk kommunikasjon mellom den lokale kirke og en sentral instans. Kirkebokregisteret betinger at alle

kirkekontor har Internett. Det vil variere hvorvidt en vil benytte eksisterende telefonlinjer eller egne kabler for elektronisk kommunikasjon. Det er så langt ikke foretatt noen undersøkelse som viser hvordan de enkelte fellesråd i dag er koblet opp mot Internett.

Det må være en forutsetning at det nye kirkebokregisteret ikke er avhengig av de raskeste linjer som kun er utbygd i sentrale strøk, men at løsningen kan benyttes over hele landet. Samtidig vil prosjektgruppen vise til at regjeringen legger fram en egen stortingsmelding om bredbånd i begynnelsen av september 2003 (jf. Strategi for IKT i offentlig sektor og www.enorge.org). En kan regne med at denne meldingen også omfatter utbygging av bredbånd til bruk i offentlig sektor, noe som kan komme mange kirkekontor til gode.

Kirkebokregisteret betinger nødvendig datautstyr hos den som skal bruke registeret. Så langt prosjektgruppen kjenner til, har de fleste kirkekontor i dag datautstyr av tilfredsstillende kvalitet. Dette underbygges av en undersøkelse Kirkens Arbeidsgiverorganisasjon (KA) gjennomførte våren 2002 ("Medlemmer på nett"). Videre er gruppen kjent med at både KA og Kirkerådet allerede nå benytter e-post og Internett til formidling av det meste av sin informasjon. Begge instansene planlegger sin informasjonsvirksomhet i framtiden under forutsetning av at alle kirkekontor har PC og er koblet til Internett. Prosjektgruppen regner det derfor som svært sannsynlig at alle kirkekontor i løpet av et par år har PC til bruk i sin virksomhet.

Når det gjelder tekniske krav til PC'ene, er disse avhengig av hvilke løsninger en velger for program og kommunikasjon (se nedenfor). Det må, etter prosjektgruppens mening, være en forutsetning at den løsning en velger, ikke stiller for høye krav til lokalt utstyr.

7.1.2 Programvare

I tillegg til teknisk utstyr (hardware) er det nødvendig med programvare (software) for å kunne bruke kirkebokregisteret. Selve registeret (databasen) er plassert sentralt (se kap 7.1.3), men lokalt må en ha et dataprogram for å kunne benytte registeret. Prosjektgruppen ser for seg to alternative løsninger, enten at det utvikles et eget program som installeres lokalt eller at en benytter Internett e.l og dermed har den aktuelle programvaren plassert sentralt.

Med *lokal programvare* mener gruppen en løsning hvor det utvikles ett eller flere program som installeres på en lokal datamaskin sammen med en lokal database. Ved en slik løsning lagres opplysningene midlertidig i den lokale databasen. Med visse mellomrom overføres opplysningene til det sentrale registeret, og den lokale database oppdateres deretter.

Med *sentral programvare* mener gruppen en løsning hvor program og database er plassert sentralt, slik at det lokale kirkekontor enten via Internett eller Terminalserver jobber direkte i det sentrale registeret. En slik løsning krever at det lokale kirkekontor er koblet opp mot sentralregisteret når registeret brukes.

Gruppen har drøftet fordeler og ulemper ved begge løsningene og en eventuell kombinasjon av disse. Det kan synes som om bruk av Internett vil være det mest fordelaktige, men gruppen finner det vanskelig å trekke noen endelig konklusjon nå.

Dette bør utredes videre, men gruppen vil understreke behovet for å komme fram til en fleksibel løsning som kan tilpasses ulike behov lokalt.

7.2 Sentrale utfordringer – fra medlemsregister til kirkebokregister

Prosjektgruppen mener det både praktisk, administrativt og teknisk vil være unaturlig å ha to register for framtiden, og foreslår derfor at medlemsregisteret går over til å bli kirkebokregister.

Et sentralt plassert kirkebokregister krever omfattende sikkerhetstiltak både fysisk og datateknisk (jf. Datasikkerhetsdirektivet og kravene i personopplysningsloven). Den norske kirkes medlemsregister oppfyller i dag disse kravene, og det vil være naturlig å gi de samme rammebetingelser til den som i framtiden skal være databehandler for kirkebokregisteret.

I følge Kirkerådet kan det være nødvendig med noen omlegginger i dagens medlemsregister for å tilpasse databasen til de nye behov kirkebokregisteret gir. Prosjektgruppen vil derfor anbefale at det brukes tilstrekkelig ressurser på en gjennomgang av dagens løsning, analyse av framtidens behov og de nødvendige omlegginger. Ut over dette ser en det som naturlig at det nye kirkebokregisteret blir en videreføring av dagens medlemsregister, også når det gjelder ansvarsforhold (mer om dette i kap 8)

Reglene om kirkebokføring kan slås sammen med reglene om medlemsregisteret. Slik kan vi få ett elektronisk register, og ikke to separate, i Den norske kirke. Det vil, etter arbeidsgruppens mening, gi en god teknologiutnyttelse. Gruppen mener også at Kirkemøtet/Kirkerådet kan gis ansvaret for driften av det sentrale registeret, slik de i dag har for medlemsregisteret, og at de blir pålagt ansvaret for veiledning og oppfølging av kirkebokføringen.

7.3 Registrering, lagring og bruk

Kirkebokføringen (registrering av kirkelige handlinger) foregår lokalt. Hvilke opplysninger en skal registrere er drøftet i kap 4.6 og gruppen legger dette til grunn for innholdet i det nye kirkebokregisteret. Utgangspunktet er at opplysningene knyttes til en person identifisert med fødselsnummer, slik en i dag fører folkeregisteret og Den norske kirkes medlemsregister. Kirkebokregisteret blir da tydelig et personregister hvor aktuelle opplysninger er knyttet til en hovedperson. Noen av opplysningene vil være fødselsnummer til andre personer, disse kalles her bipersoner.

En vesentlig forskjell mellom dagens kirkebøker og det nye kirkebokregisteret, er at det nye registeret skal inneholde oppdaterte personopplysninger hentet fra folkeregisteret (borgerlige opplysninger). Dette betinger kontinuerlig ajourhold, slik det i dag praktiseres for medlemsregisteret.

Videre går en inn for at soknet skal bruke kirkebokregisteret i sitt daglige arbeid slik at aktuell informasjon fortløpende blir registrert direkte i kirkebokregisteret. Dermed unngår en at opplysninger samles og registreres flere steder eller at de forsvinner i en hektisk hverdag. Registrerte opplysninger lagres umiddelbart og er da tilgjengelig for aktuelle brukere. Det må avklares senere i hvilken grad opplysninger skal kunne låses,

dvs. at en stenger for redigering og hvem som eventuelt skal ha anledning til å gjøre rettinger i registeret.

I dag lagres kirkebøkene lokalt (se kap 3.2.2) og det er fysiske sikringstiltak ved hvert kirkekontor. Kirkebokregisteret vil være en sentral database hvor all informasjon kun er lagret sentralt. Dermed blir det kun den sentrale databehandler som må gjennomføre de nødvendige fysiske sikringstiltakene. I den grad opplysninger kopieres til lokalt bruk, blir det lokalt ansvar med fysiske sikringstiltak (jf. kap 7.3.5)

Kirkebokregisteret skal dokumentere de kirkelige handlinger som har funnet sted og dermed være et historisk register. Registeret skal samtidig være et bruksregister med oppdaterte opplysninger til daglig bruk i den lokale kirke. Skillet mellom bruksregister og historisk register kan synes å være noe kunstig, og det er viktig å fastholde at begge aspekter må videreføres. Årsaken til at gruppen opererer med begge begrepene, er en understrekning av at noen opplysninger er rent historiske, dvs. de dokumenterer at en bestemt handling har funnet sted på et bestemt sted og til en bestemt tid. Andre opplysninger i kirkebokregisteret er mer dynamiske, dvs. at de endres over tid.

Skillet mellom bruksregister og historisk register får i hovedsak betydning for hvilke borgerlige opplysninger en tar vare på og kan hente ut fra registeret. I dagens kirkebøker er alle opplysninger historiske og all informasjon dokumenterer kun fakta på det tidspunkt hvor den aktuelle kirkelige handling fant sted. Kirkebøkene er dermed til lite hjelp ved utsendelse av brev siden adresser ikke er oppdatert.

I kirkebokregisteret bør borgerlige opplysninger oppdateres kontinuerlig. Dette kan skje slik en i dag gjør for medlemsregisteret. Kirkelige opplysninger bør registreres i registeret i rimelig tid etter at handlingen har foregått. Prosjektgruppen foreslår at en lager regler som betinger at registrering skal skje i kirkebokregisteret innen en bestemt tidsfrist (for eksempel 14 dager) etter at den kirkelige handlingen er utført.

7.4 Informasjonsutveksling

Et viktig anliggende i forbindelse med en omlegging til et kirkebokregister, er at de som har behov for opplysninger fra registeret, får dette på en enkel og korrekt måte. Prosjektgruppen har derfor gjennomgått ulike typer informasjonsutveksling til og fra kirkebokregisteret.

7.4.1 Tilgang til opplysninger i eget sogn

Det er i dag strenge bestemmelser for hvem som har tilgang til opplysninger i kirkebøkene (se kap 3.3). Det er kun kirkebokfører ved det aktuelle kirkekontor som har anledning til å se i kirkeboken.

Prosjektgruppen ønsker at det nye registeret i større grad skal være et nyttig verktøy i menighetens daglige virke. Derfor må flere ha tilgang til opplysninger fra registeret. Alle kirkelige ansatte som i sitt arbeid har behov for disse opplysningene bør derfor ha tilgang til registeret, men en kan skille mellom ulike tilgangsnivå slik at enkelte opplysninger (f.eks. familiære relasjoner) kun blir tilgjengelig for et begrenset antall personer. En konsekvens av disse tilgangsrettighetene er at de ansatte som i sitt

daglige arbeid har bruk for opplysninger fra den elektroniske kirkeboka, også bør ha tilgang på det utstyr som er nødvendig.

Prosjektgruppen vil samtidig understreke at alt arbeid knyttet direkte til registrering i og bruk av kirkeboka er underlagt forvaltningslovens bestemmelser om taushetsplikt (fv. § 13) og eventuelle andre bestemmelser knyttet til kirkebokføringen. Dette gjelder alle som utfører slike oppgaver på vegne av den registeransvarlige, uavhengig av tilsettingsforhold.

7.4.2 *Tilgang til opplysninger fra annet sokn*

Kirkebokregisteret vil gjøre det enkelt å hente ut informasjon om andre enn den som er bosatt i eget sokn. Dette vil bl.a. være svært aktuelt der hvor kirkelige handlinger skal utføres i et annet sokn enn bostedssoknet.

Prosjektgruppen har drøftet hvilken tilgang det bør være til opplysninger om personer fra andre sokn. En kan tenke seg to muligheter, enten (1) at brukerne kun gis tilgang til å hente informasjon om personer bosatt i eget sokn, eller (2) at en, ved å kjenne personens fødselsnummer, får tilgang til annen relevant informasjon i den elektroniske kirkeboka. En av de store fordelene ved omlegging til et kirkebokregister, er at det kan bli lettere å utveksle informasjon og bruke opplysninger som allerede er registrert. Prosjektgruppen vil derfor anbefale at en velger en løsning hvor brukerne, ved å oppgi (taste inn) en persons fødselsnummer, får tilgang til de opplysninger som er registrert på personen. En kan tenke seg at tilgangen begrenses til kirkelige opplysninger, men i de fleste tilfeller vil det være nødvendig enten med oppdatert adresseinformasjon (utsendelse av papirer) eller familiære opplysninger (arbeid med dåp og vigslar).

En slik tilgang vil bl.a. redusere behovet for dokumentasjon ved dåp (aktuelle fødselsnumre hentes direkte ut av registeret), konfirmasjon (tid og sted for dåp ligger i registeret) og vigsel (barns fødselsnummer og kommende ektefelles fødselsnummer hentes fra registeret). Dette vil være effektiviserende og tidsbesparende både for befolkningen og for det lokale kirkekontor.

7.4.3 *Blanketter og attester*

I dag er blankettene forhåndstrykket og beregnet for utfylling. En blankett danner utgangspunkt for en attest (se kap 3.3.1). Ved elektronisk kirkebokføring vil det ikke lenger være behov for trykte blanketter, men bare en elektronisk mal som brukes for utskrift av attester.

Den kirkelige attesten bekrefter at en kirkelig handling har funnet sted på et bestemt tidspunkt. Til nå har alle opplysningene i attesten vært historiske, også de opplysninger som ikke direkte har forbindelse med den kirkelige handlingen, navn, bosted, etc..

En omlegging av kirkeboka til et oppdatert personregister med historiske kirkelige opplysninger, gjør at også attestene skifter karakter. Det må i framtiden framgå tydelig at attesten kun dokumenterer den kirkelig handling og ikke andre personopplysninger. For å skille nye attester fra dagens, vil prosjektgruppen anbefale at blankettene får en ny utforming.

Den rettslige betydning til kirkelige attester har endret seg. Prosjektgruppen har som utgangspunkt at kirkelige attester i hovedsak har tre bruksområder i dag: (1) Et personlig dokument som bekrefter ovenfor den enkelte at en bestemt kirkelig handling har funnet sted, (2) dokumentasjon til bruk i andre sammenhenger for eksempel ved innmelding i andre trossamfunn eller til bruk i utlandet, og (3) dokumentasjon til intern kirkelig bruk, f.eks. dokumentasjon av dåp der det stilles krav om slikt (f.eks. konfirmasjon).

(1) Den personlige attesten (spesielt dåpsattest) er for mange et dokument med en egenverdi. Utformingen av en slik attest kan derfor være annerledes enn bare som en ren attest med visse opplysninger. Prosjektgruppen anbefaler at det utarbeides en ordinær dåpsattest og en mer kunstferdig.

(2) Det vil også i framtiden være behov for attester ved kirkelig vigsel, innmelding og utmelding, men disse attestene kan få en standard utforming (tilsvarende enkel dåpsattest). Det viser seg også at mange etterspør en attest som bekrefter medlemskap i Den norske kirke. Det er særlig offentlige myndigheter i utlandet som krever dette. En bør derfor kunne utstede en slik attest.

I tillegg til dette krever personopplysningsloven § 8 at alle har rett til å vite hvilke opplysninger som er registrert om en selv. Det bør derfor lages en fast utskrift som viser alle registrerte opplysninger.

I dag finnes også blanketter for konfirmasjonsattest og gravferdsattest, men disse brukes i liten grad. Prosjektgruppen anbefaler at disse to attestene går ut.

(3) Dokumentasjon fra et kirkekontor til et annet på at en kirkelig handling er utført, vil det med et kirkebokregister ikke være behov for. De kirkelige handlingene vil være registrert i den elektroniske kirkeboka, og trenger ikke dokumenteres ved hjelp av papirattester.

Prosjektgruppen konkluderer dermed at det er behov for attest for dåp (2 utgaver, en enkel og en mer kunstferdig utgave), attest for kirkelig vigsel, innmelding og utmelding samt bekreftelse av medlemskap. I tillegg bør det utarbeides en mal for utskrift fra registeret med oversikt over alle registrerte personopplysninger knyttet til en person. Prosjektgruppen har utarbeidet et utkast til disse blankettene/utskriftene, dette følger som eget vedlegg til rapporten.

I dag underskrives og stemples en attest av en tjenestemann/embetsmann eller en som har fått delegert fullmakt. Når en ovenfor skiller mellom ansvar for den kirkelige handlingen og ansvar for kirkebokføringen, vil det være naturlig at det ikke lenger kun er presten som har anledning til å skrive ut disse attestene. Prosjektgruppen vil derfor anbefale at attester nå skrives ut av et kirkekontor og undertegnes av de som har fullmakt til dette (gruppen forutsetter at prestene alltid vil ha anledning til attestutskrivning). Gruppen har drøftet behovet for et eget stempel knyttet til attestutskrivning, og har brakt i erfaring at folkeregisteret fortsatt stempler attester. På denne bakgrunn mener gruppen at Den norske kirke bør gjøre det samme.

I dag er det slik at bare kirkebokfører der hvor handlingen har funnet sted, kan skrive ut attest. Med sentral elektronisk kirkebokføring kan i prinsippet et hvert kirkekontor skrive ut attest så lenge handlingen er registrert i den sentrale kirkeboken.

7.4.4 *Rapporter og statistikk*

I dag rapporterer soknepresten tall fra kirkebokføringen til Kirkerådet/Norsk Samfunnsvitenskapelig datasentral (NSD) via den kirkelige årsstatistikk (se 3.5). Hvert år er det noen sokn som av ulike grunner unnlater å rapportere slik statistikk, noe som skaper problemer for arbeidet med kirkelig statistikk. Et sentralt, elektronisk kirkebokregister vil aggregere denne type rapporter og statistikk automatisk. En vil når som helst kunne ta ut oversikt over antall kirkelige handlinger, medlemmer ol. på det nivå en ønsker (sokn, prestegjeld, prosti, bispedømme, kommune og fylke).

Kirkebokregisteret, slik prosjektgruppen legger opp til, gjør det mulig å koble medlemsstatistikk og statistikk over kirkelige handlinger til hverandre på en ny måte. En vil for eksempel kunne få ut alder til de som blir døpt, alder og kjønn for ut- og innmeldinger. Dette gjør det mulig å utarbeide bedre analyser for den kirkelige virksomhet og derigjennom utvikle nye strategier for å møte utviklingen på en sakssvarende måte.

Prosjektgruppen vil også peke på at dagens ordning gjør at den kirkelige statistikk (nøkkeltall) tidligst er på plass i mai. Med den foreslåtte ordningen vil en kunne få fram de fleste nøkkeltall mye tidligere, og kanskje allerede i midten av januar.

7.4.5 *Overføring til andre registre*

I denne rapporten har det vært et viktig anliggende for prosjektgruppen å legge til rette for en mer hensiktsmessig bruk av kirkebøkene og opplysningene i disse. En del av dette vil være å legge til rette for utveksling av informasjon til andre registre/program. Det forutsettes selvsagt at informasjonsutveksling tilfredsstiller kravene i bl.a. personopplysningsloven, forvaltningsloven og eventuelle påbud fra Datatilsynet.

Prosjektgruppens mandat er å utrede alternative former for framtidig kirkebokføring, herunder de muligheter som ligger i utviklingen av ny teknologi. Gruppen har naturlig nok konsentrert seg om kirkebokføringen, men det er viktig også å ta hensyn til annen bruk av IKT i kirken. F.eks. vil en generell økning i bruk av Internett få konsekvenser for valg av løsning for elektronisk kirkebokføring (jf. kap 5.1).

Prosjektgruppen vil kort peke på noen områder som bør vurderes i sammenheng med utviklingen av en ny elektronisk kirkebok.

- (1) Utvikling av Internett og Intranett (tilgangsbegrenset Internett) i kirken.
- (2) Elektronisk rapportering
- (3) Økt bruk av e-post som kommunikasjonsform
- (4) Utviklingen av en samlet IKT-strategi for Den norske kirke

Det ligger utenfor gruppens mandat å drøfte disse utfordringene nærmere, men det understrekes at arbeidet med et eventuelt kirkebokregister må sees i sammenheng med det som skjer på disse tilstøtende områdene.

8. JURIDISKE KONSEKVENSER

Fremme konkret forslag til endringer i regelverk, skjemaer og blanketter.

Arbeidsgruppen har drøftet hvilke kirkelige handlinger og opplysninger som bør registreres i fremtiden og hvordan registeret best kan utformes. I kapittel 6 presenteres tre alternative skisser: Status quo, minimumsløsningen og teknologisk videreutvikling. Sistnevnte skisse er i kap 7 behandlet mer utførlig.

I dette kapitlet vil vi vurdere noen rettslige spørsmål som de ulike alternativene reiser og skissere forslag til løsninger. Arbeidsgruppen har valgt å ikke utforme forslag til detaljert regelverk, da vi mener dette best lar seg gjøre etter at det er valgt en løsning.

Uavhengig av alternativene vil det etter arbeidsgruppens oppfatning være mest hensiktsmessig å overføre det lokale ansvaret for registrering i kirkeboken, i den form det måtte få, fra soknepresten til kirkelig fellesråd (jf. kap 5.2 og 5.3). De juridisk-tekniske følger av dette forslaget vil derfor behandles først.

8.1 Lokalt ansvar for kirkebokføring

Arbeidsgruppen foreslår at kirkelig fellesråd får det lokale ansvaret for kirkebokføringen i soknet, i de tilfeller der kirkebokføringen opprettholdes. Tjenesteordningen for menighetsprester § 13 må i så fall endres slik at presten ikke lenger har dette ansvaret. Det bør også tas inn en bestemmelse om at presten skal melde fra om kirkelige handlinger til fellesrådet og regler for hvordan dette skal gjøres der det er flere prester (jf. kap 5.3.2).

Videre vil det være nødvendig at departementet vedtar en forskriftsbestemmelse som uttrykkelig pålegger fellesrådet ansvar for kirkebokføringen jf. kirke-loven §§ 14 siste ledd og 37. Et slikt pålegg kan gis i en eventuell ny forskrift om et kirkebokregister, jf. kap 8.4. Kommunens økonomiske ansvar for kirkebokføringen skulle være dekket inn gjennom bestemmelsen i kirke-loven § 15 bokstav d.

Ved at fellesrådet får ansvar for kirkebokføringen, vil begrep som "kirkebokføreren" o.l. i lovgivningen skifte innhold. Se for eksempel kirke-loven § 3 nr. 3 og nr. 8 første og tredje ledd og forskriften om medlemsregisteret § 8. Regler som, i motsetning til disse, ikke åpner for ansvarsomleggingen, må justeres eller oppheves.

I framtida bør det være opp til fellesrådet, innenfor de rammene som blir gitt, å vurdere hvordan kirkebokføringen skal organiseres innenfor fellesrådets område.

8.2 Status quo

Allerede skissebetegnelsen signaliserer at det ikke vil være nødvendig å foreta store endringer i regelverk for å gjennomføre dette alternativet. Kirke-loven § 37 kan følgelig bli stående.

I og med at det åpnes for elektronisk registrering, som et alternativ til føring i de tradisjonelle papirbøkene, vil det likevel være påkrevet å utarbeide et regelverk som sier hvordan dette kan skje. Arbeidsgruppen mener at det i tillegg bør ryddes opp i gjeldende, til dels spredte, bestemmelser om kirkebokføring, og samle disse i en egen forskrift om kirkebokføring.

En mulig løsning er at departementet fastsetter hovedreglene og at Kirkemøtet/Kirkerådet får delegert myndighet til å fastsette utfyllende regler. Dersom egen forskrift for kirkebokføring utarbeides, kan en rekke eldre bestemmelser om kirkebokføring oppheves.

Fortsatt må registreringen av dåp, inn- og utmeldinger rapporteres inn til medlemsregisteret, og det kan være nærliggende å vurdere ulike varianter av elektronisk rapportering for dem som vil gå over til elektronisk kirkebokføring.

8.3 Minimumsalternativet

Dersom en velger dette alternativet, vil soknet ikke lenger måtte registrere de kirkelige handlinger og opplysninger som kirkeloven § 37 gir påbud om. Bestemmelsen kan derfor oppheves. Opplysninger om dåp, inn- og utmelding må like fullt meldes til Kirkemøtet, jf. forskriften om medlemsregisteret § 8. Medlemsregisteret vil hovedsakelig kunne bestå som i dag.

Utover å oppheve gjeldende bestemmelser om kirkebokføring, vil det etter denne skissen være nødvendig å regulere hvem som skal ha det lokale ansvar for viderefremmingen av ovennevnte data til Kirkemøtet, og sikre gode rutiner for dette. I dag ligger ansvaret for innrapporteringen hos "den ansvarlige for kirkebokføringen", jf. forskriften om medlemsregisteret § 8. Siden kirkebokføringen etter dette alternativet avvikles, må ordlyden i denne bestemmelsen endres.

8.4 Teknologitnyttelse

I likhet med dagens ordning, skal kirkelige handlinger og medlemskap som spesifiseres i kirkeloven § 37, også registreres etter denne skissen. Nevnte bestemmelse i kirkeloven kan derfor bli stående. En vesentlig forskjell fra dagens ordning og status quo - alternativet er at kirkeboken etter denne skissen *skal* føres elektronisk. Reglene om kirkebokføring kan således slås sammen med reglene om medlemsregisteret. Slik kan vi få ett elektronisk register, og ikke to separate, i Den norske kirke (jf. kap 7.1.3).

En ny forskrift om kirkebokregisteret betinger at det ryddes opp i gjeldende regler om kirkebokføring, og at eldre bestemmelser om kirkebokføring oppheves. Den nye forskriften må vedtas innenfor rammene av relevant lovgivning, i første rekke personopplysningsloven og forvaltningsloven. Videre bør den ha bestemmelser om følgende forhold (enkelte av disse punktene er helt eller delvis ivaretatt gjennom annet regelverk, som det kan henvises til):

- ansvar for føringen av det elektroniske kirkebokregisteret
- hvilke opplysninger som skal registreres
- bruk og tilgang til registeret

- attester og attestutskrivning
- utveksling av informasjon
- rapporterings- og meldingsrutiner
- registeransvarlig
- ajourhold av registeret; herunder forholdet til Folkeregisteret
- sikkerhetskrav og personvern
- kirkebokføring på institusjoner og eventuelt andre særlige spørsmål

Hvor omfattende og detaljert en forskrift fra departementet bør være, har arbeidsgruppen ikke tatt stilling til, men departementet bør i alle fall fastslå noen hovedregler, deriblant at kirkelig fellestråd blir pålagt det lokale ansvaret for kirkebokføringen, jf. kirkeloven §§ 14 siste ledd og 37.

Videre kan det etter arbeidsgruppens syn være naturlig at Kirkemøtet får delegert myndighet til å gi utfyllende regler om kirkebokføringen. Som tidligere omtalt er gruppen også av den oppfatning at Kirkemøtet/Kirkerådet kan ha ansvar for driften av det sentrale registeret, slik de i dag har for medlemsregisteret, og at de blir pålagt ansvaret for veiledning og oppfølging av kirkebokføringen.

9. ØKONOMISKE OG ADMINISTRATIVE KONSEKVENSER

Utrede de økonomiske og administrative konsekvensene av forslagene.

Prosjektgruppen har i denne rapporten skissert flere alternative løsninger for kirkebokføring i framtiden. De to mest ytterliggående skissene er på den ene side en minimumsløsning og på den andre side utvikling av et sentralt elektronisk kirkebokregister for hele landet. Mellom disse alternativene har gruppen vurdert mulige mellomløsninger og hva disse innebærer i forhold til ytterpunktene.

I dette kapitlet vil gruppen vurdere økonomiske og administrative konsekvenser av de ulike alternativene. Det har vist seg vanskelig å skille tydelig mellom de skisserte alternativer, særlig når det gjelder økonomiske konsekvenser. Gruppen har derfor valgt å se nærmere på de elementene i de ulike løsningene som har størst betydning for økonomien. Det er ved sammensettingen av disse elementene en avgjør hvor mye ulike løsninger for framtidens kirkebokføring vil koste.

Gruppen vil understreke at behovet for ytterligere utredning særlig gjelder dette området. Gjennomgangen nedenfor vil vise at en del beregninger er gjort med skjønn. En må derfor ta forbehold om at beløpene kan endres av tekniske utredninger og eventuelle anbudsrunder. Gruppen mener likevel gjennomgangen nedenfor er realistisk i forhold til det en i dag kjenner til av muligheter og kostnader.

9.1 Kostnader ved dagens kirkebokføring og medlemsregistrering

For å kunne beregne kostnader ved de foreslåtte endringene av kirkebokføringen, er det nødvendig først å få oversikt over utgiftene knyttet til dagens ordning. Prosjektgruppen har derfor forsøkt å beregne hva kirkebokføringen koster for Den norske kirke i dag. Utgangspunktet for gruppen er gjeldende regelverk, dvs. at kirkebokføringen foregår i skinninnbundne protokoller, og at attester skrives ut på trykte blanketter. Det faktum at en del menigheter allerede benytter dataprogram til deler av dette, vil bli kommentert til slutt i gjennomgangen.

Prosjektgruppen har valgt å dele kostnadene i tre: materiellkostnader, administrasjonskostnader og sentrale (nasjonale) driftskostnader. De to første kostnadene omfatter arbeidet i den lokale kirke mens den siste i hovedsak er knyttet til drift av Den norske kirkes medlemsregister. Av dette følger at de to første finansieres hovedsakelig av kirkelig fellesråd mens medlemsregisteret finansieres over statsbudsjettet ved tildeling til Kirkerådet. Kostnadsfordelingen i framtiden vil gruppen kommentere i kap 9.2. I gjennomgangen er det de samlede kostnader som presenteres.

Gruppen har valgt å skille mellom to typer kostnader: rene økonomiske kostnader og menneskelig ressursbruk. I gjennomgangen inkluderes derfor både direkte utgifter og antall årsverk. Dette har en gjort fordi det kan være vanskelig å konvertere årsverk til økonomi, da noen oppgaver utføres av kontoransatte med lav lønn mens andre

oppgaver utføres av f.eks. proster med forholdsvis høy lønn. Oppgavefordelingen mellom fellesrådstilsette og prester lokalt avgjør også om dette er en utgift som dekkes av fellesrådet eller av staten. Poenget med gruppens kalkyler er å få en oversikt over totalkostnaden, og en har derfor ikke gjort forsøk på å skille disse utgiftene fra hverandre.

Et årsverk utgjør i disse beregningene 1850 timer. Alle kostnader er beregnet inklusiv merverdiavgift.

9.1.1 *Materiellkostnader*

Denne kostnaden er på mange måter den enkleste å beregne, da utgiftene her er lette å dokumentere. Gruppen har tatt for seg det materiell som i dag benyttes for å føre kirkebøker etter gjeldende regelverk.

Beskrivelse	Årlig kostnad
Dagens kirkebokføring skjer i egne protokoller . Disse koster i dag ca kr 3.000 pr.stk. og det selges i følge leverandøren i underkant av 50 slike bøker hvert år. Dette utgjør en årlig kostnad på kr 150.000.	150.000 kr
Kirkebokfører skal oppbevare kirkebøkene i et brannsikkert skap . Innkjøpskostnader varierer mye, og det er vanskelig å fastslå de årlige kostnadene for hele kirken. Prosjektgruppen mener at behovet for brannsikkert skap er uavhengig av hvilke løsninger en velger for framtidens kirkebokføring. Det er også mye annet materiell på kirkekontoret som trenger denne type fysisk sikring. Å beregne eksakte kostnader er derfor ikke nødvendig, da disse stort sett er uavhengig av hvordan en fører/registerer kirkebøker.	0 kr
I dag er det behov for en rekke blanketter til attestutskrivning. Statens forvaltningstjeneste har kostnader knyttet til produksjon av blanketter, men prosjektgruppen mener disse kostnadene er så små at det ikke vil være mye å spare ved en omlegging til elektronisk kirkebokføring.	0 kr

9.1.2 *Administrasjonskostnader*

Dette er den vanskeligste kostnaden å beregne. Noen utgifter lar seg enkelt dokumentere, f.eks. portoutgifter, mens tidsbruk er vanskeligere. Prosjektgruppen har likevel valgt å ta med noen eksempler på hvordan tidsbruk kan beregnes for at en lettere skal kunne vurdere ressursbruken ved de ulike alternativene som er presentert i rapporten. Også i denne kostnadsgruppen har en valgt å rette fokus mot de oppgaver som vil bli endret/forsvinner dersom en går over til andre former for kirkebokføring enn i dag.

Beskrivelse	Årlig kostnad
Hvert kvartal skal det enkelte sokn sende inn en kvartalsrapport med melding om dåp, innmeldinger og utmeldinger til Kirkerådet. Det er i dag registrert 1296 sokn. Med en porto på kr 8,50 pr. sending pr. kvartal gir det en samlet portoutgift på kr 44.000.	44.000 kr

Kvartalsrapportene skal føres på egne skjema. Som nevnt ovenfor benytter mange kirkekontor i dag dataprogram i forbindelse med kirkebokføringen, noe som forenkler skrivingen av kvartalsrapporter betraktelig. Når eller dersom slike program ikke blir brukt, må en beregne en betydelig tidsbruk til dette arbeidet. Det er ikke urimelig å anta at gjennomsnittsmenigheten vil bruke 1 time pr rapport. Det vil totalt gi ca 5200 årstimer eller 2,8 årsverk til dette arbeidet. 2,8 årsverk

Mange kirkelige handlinger blir utført i et annet sokn enn der den aktuelle person er bosatt. I disse tilfellene skal det sendes melding til bostedssoknet etter at handlingen er gjennomført. Når det gjelder dåp sendes det også melding fra bostedssokn til dåpssokn før handlingen finner sted.

Det finnes ingen nøyaktig oversikt over hvor mange dette gjelder, men prosjektgruppen har drøftet dette med statistikkansvarlig i Kirkerådet, og kommet fram til at slik korrespondanse er aktuelt for ca 20% av alle dåp (2 brev), 80% av alle inn- og utmeldinger, 10% av alle konfirmasjoner og 5% av alle gravferder.

Når det gjelder vigslar, foregår det korrespondanse knyttet til prøving av ekteskap. Prosjektgruppen har likevel valgt å holde dette utenfor, da mye taler for at denne oppgaven vil bli flyttet fra kirkekontor til en annen offentlig instans. Like fullt vil det alltid være behov for melding etter at vigsel har funnet sted. Slik melding sendes for samtlige vigslar.

Med en porto på kr 5,50 og med utgangspunkt i kirkelig årsstatistikk for 2002 gir dette en samlet portoutgift på ca kr 170.000 170.000 kr

I dag skal en kirkelig handling føres i kirkeboken etter at handlingen har funnet sted. I perioden fra en handling er meldt til den er gjennomført og klar for innskriving, må en del opplysninger samles og registreres. Dette må gjøres på egne papirer. Det er vanskelig å beregne hvor mye tid som går med til denne type skrivearbeid.

Prosjektgruppen ser for seg at registrering av hver kirkelige handling medfører 20 minutters arbeid. Dette inkluderer nedskrivning av aktuelle opplysninger, utskrift av attester og innføring i kirkeboken. I 2002 ble det utført 141.220 kirkelige handlinger. Det gir til sammen ca 25 årsverk til dette arbeidet. 25 årsverk

I forbindelse med kirkelige handlinger utføres også en del kontrollfunksjoner for å sjekke at opplysninger stemmer og at nødvendige betingelser er oppfylt. Noe av dette arbeidet består i innsamling av dokumentasjon, ofte kirkelige attester. Prosjektgruppen ser det som vanskelig å tidfeste dette.

9.1.3 Sentrale driftskostnader

Sentrale driftskostnader er knyttet til det arbeidet som gjøres i Kirkerådet i forbindelse med medlemsregistrering. Departementet har i siste års tildelingsbrev til Kirkerådet lagt til grunn at den totale driftskostnaden for medlemsregisteret er kr 3.075.000. Dette omfatter både det arbeid som gjøres i Kirkerådet (registrering av kvartalsrapporter, administrasjon av registeret, oppfølging av enkeltpersoner og menigheter, videreutvikling og utsending av lokalt medlemsregister) og teknisk drift av registeret hos en egen databehandler.

Kirkerådet har (notat av 15. mai 2002) beregnet at drift av medlemsregisteret (både teknisk og administrativt) ideelt sett bør være kr 3.835.000. Prosjektgruppen har likevel tatt utgangspunkt i tildelt beløp til Kirkerådet over statsbudsjettet.

I tillegg betaler menighetene/fellesrådene for kjøp av sitt lokale medlemsregister. I 2003 utgjør dette totalt kr 560.000. Totalkostnadene for medlemsregisteret er dermed kr 3.635.000.

9.1.4 *Oppsummering av dagens kostnader*

Det er altså vanskelig å beregne de eksakte kostnadene ved dagens ordning, ikke minst når det gjelder tidsbruk. Prosjektgruppen har likevel funnet det hensiktsmessig å gjøre de beregninger og vurderinger som er vist i dette kapittelet.

Gjennomgangen viser at en over statsbudsjettet tildeles kr 3.075.000 .

Over fellesrådenes budsjett kalkulerer vi at det brukes kr 924.000 (protokoller, porto og lokalt register). I tillegg har gruppen sannsynliggjort en tidsbruk lokalt på nærmere 28 årsverk. Dersom en beregner kr 300.000 som årskostnad for hvert årsverk, koster dagens ordning 8,4 millioner i personalkostnader. Dette dekkes i dag i stor grad over fellesrådenes budsjett, men der prestene fører kirkeboken går lønnsutgiftene over statsbudsjettet.

9.2 **Kostnader ved de alternative løsningene**

Prosjektgruppen har i sitt arbeid vært opptatt av å se konsekvensene av de ulike løsninger en har kommet fram til. I kapittel 6 er det skissert 3 alternative løsninger: status quo, minimumsløsningen og teknologisk videreutvikling. Kostnadmessig vil forskjellen mellom disse løsningene i hovedsak være avhengig av i hvilken grad en velger å benytte ny teknologi.

9.2.1 *Status quo*

Status quo – løsningen innebærer valgfrihet for menighetene når det gjelder bruk av teknologi. Det betyr at en sentralt må ha løsninger som både håndterer elektronisk informasjonsutveksling og bruk av attester med rapporter på papir. Dermed vil kostnadene knyttet til medlemsregisteret være tilnærmet de samme som i dag. Prosjektgruppen vil samtidig vise til Kirkerådets anbefaling om å øke driftsbudsjettet for medlemsregisteret til kr 3.835.000 for å kunne drive registeret i tråd med dagens behov og regelverk.

Lokalt vil de menigheter som velger å gå over til elektronisk kirkebok kunne redusere tidsbruken noe. For det første blir utskrivning av attester enklere slik at en sparer noe ressurser. Videre vil en også spare noe tid knyttet til selve innskrivingen i kirkeboken. Det synes klart at det å legge inn opplysninger i et dataprogram er raskere enn å føre disse inn i en manuell kirkebok. Prosjektgruppen har likevel funnet det vanskelig å beregne hvor mye tid en sparer lokalt. Tidsbruk knyttet til rapportering, innsamling og kontroll av opplysninger ol., vil ikke bli redusert så lenge en ikke er knyttet opp mot et sentralt register.

De menigheter som velger elektronisk kirkebok vil også spare penger knyttet til innkjøp av skinninnbundne kirkebøker, men denne kostnaden vil bli erstattet med utgifter knyttet til innkjøp av elektronisk program. En kirkebok koster i ca kr 3.000 og varer i 15 – 20 år. Ut fra den kjennskap prosjektgruppen har, vil de årlige kostnadene til kjøp og vedlikehold av dataprogram være noe høyere enn dette.

Totalt sett vil lokale utgifter til kjøp av lokalt medlemsregister forbli på samme nivå (560.000 kr).

9.2.2 *Minimumsløsningen*

Minimumsløsningen innebærer at antall opplysninger som skal registreres er redusert til et absolutt minimum, dvs. det som i dag ligger i medlemsregisteret. Kostnadene knyttet til denne løsningen er avhengig av om en velger frivillig bruk av ny teknologi (som i status quo løsningen) eller om alle skal benytte ny teknologi (som i løsningen med teknologisk videreutvikling). Dermed kan kostnadene for denne løsningen sammenlignes med kostnadene for hver av de andre løsningene. Prosjektgruppen har derfor valgt å ikke utrede dette spesielt.

9.2.3 *Teknologisk videreutvikling*

Den mest radikale løsningen er den gruppen har kalt for teknologisk videreutvikling. Denne innebærer en omlegging av dagens medlemsregister, bruk av ny teknologi ved alle kirkekontor, og elektronisk kommunikasjon mellom alle menigheter og det sentrale kirkebokregisteret.

Omleggingen av medlemsregisteret til et kirkebokregister slik det er beskrevet i kap 7, vil innebære en del utviklingsutgifter. Dagens medlemsregister må omstruktureres, det må utvikles nye bruksmoduler (det skjermbildet brukeren benytter i sitt arbeid), det må legges til rette for elektronisk kommunikasjon med alle kirkekontor og det må utarbeides retningslinjer og veiledningsmateriell for det nye registeret. Alt dette vil være engangsutgifter fordelt over 2 år (den tid prosjektgruppen mener det tar å utvikle et slikt register). Prosjektgruppen forutsetter at det ikke er behov for innkjøp av nye PC'er knyttet til kirkebokregisteret, da en regner med at slikt utstyr allerede finnes på de aktuelle kontor.

Utvikling og drift av det nye kirkebokregisteret vil måtte legges ut på anbud. Eksakte kostnader er vanskelig å fastslå, og prosjektgruppen forutsetter at det må arbeides videre med kostnadsoverslag. Gruppen vil likevel antyde følgende engangskostnader:

Omlegging av dagens medlemsregister til et kirkebokregister	3.000.000 kr
Utvikling av bruksmoduler for den lokale kirke	1.500.000 kr
Tilrettelegging for elektronisk kommunikasjon	1.000.000 kr
Utvikling av veiledningsmateriell og opplæring av brukere	2.000.000 kr
Totalt	7.500.000 kr

Når det gjelder årlige driftskostnader for kirkebokregisteret, er også dette avhengig av hva som kommer fram i en anbudsrunde. Med utgangspunkt i dagens driftskostnader vil prosjektgruppen antyde at de årlige driftskostnadene økes til 5.500.000 kr. Dette skyldes økning i datamengden og support/kundeoppfølging knyttet til de mange brukere av registeret. Denne type kostnader vil nok øke betydelig når en går over til ca 620 brukere i forhold til dagens ene bruker (Kirkerådet).

Lokalt vil det nye kirkebokregisteret redusere portoutgiftene til om lag 0 i forhold til det som er beskrevet ovenfor (214.000 kr). Prosjektgruppen har ikke tatt stilling til hvorvidt en skal kreve en bruksavgift fra menighetene, slik en gjør i dag ved bestilling av lokalt medlemsregister, eller ikke. Men et nytt kirkebokregister vil ta bort behovet for egne lokale medlemsregistre, slik at dagens utgifter på kr 560.000 vil forsvinne.

Den største gevinsten lokalt vil likevel være knyttet til tidsbruk. Prosjektgruppen mener at tidsbruken knyttet til registrering og kontroll av kirkelige handlinger i det minste vil reduseres med 50 %, antakelig vil reduksjonen være større. Det medfører en samlet innsparing på minst 14 årsverk. I tillegg vil en redusere arbeidet med innsamling av statistikk, noe som også merkes lokalt.

Den største utgiften lokalt vil være knyttet til elektronisk kommunikasjon mellom lokalmenigheten og kirkebokregisteret. Dersom en legger til grunn at ca 600 kirkekontor (om lag det antall prestegjeld som finnes i dag) skal knyttes opp til Internett ved hjelp av ADSL (bredbånd) eller minimum med ISDN-linje, vil dette koste opp i mot 2.500.000 kr årlig. Prosjektgruppen mener at denne kostnaden vil være betydelig lavere, da mange kirkekontor allerede har slik oppkobling. Dessuten antar vi at en mange steder er koblet opp til dette via kommunen (jf. også kap 7.1.1). Dette er imidlertid et punkt en må komme tilbake til senere.

9.3 Administrative konsekvenser

I tillegg til økonomiske konsekvenser, vil prosjektgruppens forslag også ha betydning for ansvars- og oppgavefordeling i kirken. I rapporten har gruppen hevdet at det er hensiktsmessig å overføre mer ansvar fra departementet til Kirkemøtet/Kirkerådet. Det vil si at spisskompetansen mht. kirkebokføring for framtiden samles i Kirkerådet. Dette medfører behov for økte ressurser slik at kirkebokfaglig og juridisk kompetanse kan styrkes.

Prosjektgruppen har videre påpekt behovet for en klargjøring av ansvarsforholdet mellom prest og fellesråd når det gjelder lokal kirkebokføring (ansvaret for de kirkelige handlinger ligger som før hos presten). Dette må følges opp med de nødvendige endringer i regelverket.

I dag stemples attester med kirkebokføres embetsstempel. Prosjektgruppen har foreslått (jf. kap 7.4.3.) at det i framtiden er kirkekontoret, ikke presten, som utsteder attester. Det bør derfor utarbeides et eget stempel for kirkekontoret/ soknet.

9.4 Overgangsordninger

Prosjektgruppen mener det er behov for endringer i dagens ordning, og en anbefaler overgang til elektronisk kirkebokføring. I den forbindelse er det nødvendig å klargjøre

forholdet mellom gamle og nye kirkebøker, dvs. hva en skal gjøre med opplysninger som i dag er registrert i kirkebøkene. Dette gjelder særlig de løsninger som betinger et sentralt kirkebokregister.

Det er et viktig anliggende for prosjektgruppen at kirkebokregisteret skal fungere som et elektronisk oppslagsverk. Nytteverdien av dette er selvsagt avhengig av hvor mye informasjon registeret inneholder. Dagens medlemsregister inneholder noe informasjon om de som er registrert som medlemmer eller tilhørende (kap 3.4). For personer døpt eller innmeldt fra 2001 har en også registrert dato og sted for dåp/innmelding. Det beste er selvsagt om mest mulig informasjon legges inn i det nye registeret, men dette er et ressurskrevende tiltak, jf. etableringen av medlemsregisteret hvor en, av ressursmessige årsaker, ikke registrerte alle døpte.

Prosjektgruppen ser for seg en ordning hvor registeret tas i bruk med den informasjon som er tilgjengelig. Alle handlinger som utføres etter at registeret er innført, registreres og eventuelle manglende personopplysninger legges inn. Over tid vil da registeret innholde mer og mer informasjon, også mht. kirkelige handlinger fra før registeret ble tatt i bruk. Et eksempel kan være konfirmasjon. Samtidig som konfirmantene registreres, kan en legge inn dåpsdato og sted, da dette skal kontrolleres ved konfirmasjon. Dette betyr at en i en periode må ha både de gamle kirkebøkene og det nye registeret tilgjengelig på kirkekontoret. Det er da viktig å utarbeide retningslinjer for hvordan eldre opplysninger eventuelt skal legges inn i det nye registeret og hvem som skal ha anledning til å gjøre dette.

Det kan også være aktuelt å samarbeide med riksarkivet om å legge inn eldre informasjon i registeret. Dette er noe en bør komme tilbake til.

10. OPPSUMMERING OG KONKLUSJON

Prosjektgruppen anbefaler at en går over til elektronisk kirkebokføring for hele Den norske kirke og foreslår at det utvikles et felles system, kalt Kirkebokregisteret, som alle sokn skal benytte. Slik kan vi få ett elektronisk register, som gir en god teknologiutnyttelse.

Kirkebokregisteret bør være et sentralt register, og all informasjonsutveksling mellom sentralregisteret og soknene bør foregå elektronisk. Den teknologiske utvikling gjør det mulig å effektivisere arbeidet i Den norske kirke. Dette gjelder både lagring og bruk av opplysninger, utveksling av informasjon og produksjon av rapporter, statistikk ol. Prosjektgruppen mener det er uaktuelt å beholde dagens ordning med hjemmel kun for å føre kirkebøker i papirutgave.

Kirkebokføringen foregår lokalt. Kirkebokregisteret skal være et personregister hvor aktuelle opplysninger er knyttet til en hovedperson, identifisert med fødselsnummer. Dette er slik en i dag fører folkeregisteret og Den norske kirkes medlemsregister. Til forskjell fra dagens ordning, skal det nye registeret inneholde oppdaterte personopplysninger hentet fra folkeregisteret (borgerlige opplysninger). Dette betinger kontinuerlig ajourhold.

Menighetsråd og prest har et helhetsansvar for den kirkelige virksomhet i tillegg til oppfølging av enkeltpersoner. Derfor har menigheten behov for oppdatert informasjon både om medlemmer og befolkning. Dagens ordninger er ikke tilpasset dette behovet. Prosjektgruppen går derfor inn for at soknet skal kunne bruke kirkebokregisteret i sitt daglige arbeid slik at aktuell informasjon fortløpende blir registrert direkte i kirkebokregisteret. Registrerte opplysninger lagres umiddelbart og er da tilgjengelig for alle aktuelle brukere. For prosjektgruppen er det viktig at det er de beskrevne behov som definerer kirkebokregisteret.

Ansvar for føring av kirkeboken foreslås overført fra prest til kirkelig fellesråd. Samtidig understrekes det at presten har ansvaret for den kirkelige handlingen og godkjenning av vilkårene for den.

Gruppen anbefaler at en registrerer de samme kirkelige handlinger som i dag, men at antall opplysninger reduseres til: tid (dato) og sted (kirkesokn) for dåp, konfirmasjon, vigsel, begravelse, innmelding og utmelding. I tillegg registreres faddere og enkelte merknader knyttet til gravferd.

Prosjektgruppen anbefaler videre at det fortsatt skal være jordfestingen (forstått som jordpåkasting) som registreres i forbindelse med gravferd. Videre anbefales det at en ikke lenger registrerer overgang til/fra annet trossamfunn.

Kirkebokregisteret vil også inneholde fødselsnummer til andre personer enn den personen handlingen gjelder, f.eks. far og mor. Spørsmålet er hvilke opplysninger en skal lagre, knyttet til disse bipersonene. Dette gjelder i særlig grad personer som ikke er medlem av Den norske kirke. Dette tar gruppen ikke endelig stilling til.

Prosjektgruppen mener det er behov for følgende attester: attest for dåp (to utgaver, en enkel og en mer kunstferdig utgave), attest for kirkelig vigsel, innmelding og utmelding

samt bekreftelse av medlemskap. I tillegg bør det utarbeides en mal for utskrift fra registeret med oversikt over alle registrerte personopplysninger knyttet til en person. For å skille nye attester fra dagens, vil prosjektgruppen anbefale at blankettene får en ny utforming. I dag finnes også blanketter for konfirmasjonsattest og gravferdsattest, men disse brukes i liten grad. Prosjektgruppen anbefaler at disse to attestene går ut.

Når det gjelder utskrift av attester, anbefaler prosjektgruppen at de skal skrives ut av kirkekontoret og undertegnes av den/de som har fullmakt til dette. Gruppen forutsetter at prestene alltid vil ha anledning til attestutskrivning. Kirkekontoret bør stemple attestene med eget stempel.

Når det gjelder tilgang til registrerte opplysninger, mener prosjektgruppen at en bør velge en løsning hvor brukerne, ved å oppgi (taste inn) en persons fødselsnummer, får tilgang til de opplysninger som er registrert på personen. Dermed vil en få tilgang til opplysninger om den aktuelle person uavhengig av bosted, noe som vil forenkle arbeidet ved mange kirkekontor. Prosjektgruppen har ikke tatt stilling til hvilke tilgangs- og endringsrettigheter brukerne skal ha, f.eks hvem som kan se, endre eller tilføye opplysninger. Dette må utredes nærmere, men det er nødvendig med entydige regler.

Det er nødvendig å klargjøre forholdet mellom gamle og nye kirkebøker, dvs. hva en skal gjøre med opplysninger som i dag er registrert i kirkebøkene. Gruppen mener at både de gamle kirkebøkene og det nye registeret må være tilgjengelige på kirkekontoret i noen år framover.

I og med at gruppen foreslår ett kirkebokregister, kan reglene om kirkebokføring slås sammen med reglene om medlemsregisteret. Gruppen mener videre at Kirkemøtet/Kirkerådet skal gis ansvaret for driften av dette registeret og at de blir pålagt ansvaret for veiledning og oppfølging av kirkebokføringen. Med dette blir mer ansvar overført fra departementet til Kirkemøtet/Kirkerådet.

Prosjektgruppen kalkulerer kostnadene til utvikling, etablering og opplæring ved et nytt kirkebokregister til et engangsbeløp på ca. 7.5 mill. I tillegg til dette kommer årlige sentrale driftskostnader på ca. 5,5 mill. Gjennom et nytt kirkebokregister vil tidsbruken lokalt kunne reduseres mye, og lokalkirken vil dermed kunne spare ressurser, samtidig som de menigheter som i dag ikke er koblet opp mot Internett, må investere i løsninger for dette.

11. VEDLEGG – Forslag til nye blanketter.

Prosjektgruppen har bl.a. fått i oppdrag å utarbeide forslag til nye blanketter som skal danne grunnlag for utskriving av attester (jf. kap 4.1 og 7.3.3). Gruppen har påpekt behovet for ny og felles utforming av slike blanketter. Det er behov for attest ved dåp, innmelding og utmelding samt en egen attest som bekrefter medlemskap. Gruppen mener også det vil være behov for en egen type utskrift som dokumenterer hvilke opplysninger som er registrert knyttet til den enkelte, jf. personopplysningslovens krav om at enhver har rett til å vite hva som er registrert om en selv.

Attestene skal skrives ut på bakgrunn av opplysninger i det elektroniske kirkebokregisteret. Det vil da vært fullt mulig å skrive ut en attest uavhengig av om den aktuelle kirkelige handling er foretatt i soknet eller ikke. Et hvert kontor som har tilgang til kirkebokregisteret kan dermed skrive ut attester etter behov.

Videre er det slik at det er kirkebokfører eller person med fullmakt fra denne, som kan skrive ut attester. Prosjektgruppen mener det vil være naturlig at det er kirkekontoret og ikke presten som i framtiden står som ansvarlig for attesten.

Med dette som utgangspunkt har prosjektgruppen kommet fram til fire blanketter: Attest for dåp, attest for utmelding, attest for innmelding, attest for medlemskap. Det er også behov for en egen utskrift fra registeret med alle registrerte opplysninger. I tillegg til dette har gruppen drøftet behovet for en ”dåpsdiplom”, men utforming av denne bør overlates til profesjonelle designere.

DEN NORSKE KIRKE

Attest for dåp

Fornavn/ mellomavn: Ola
Ettemavn: Nordmann
Fødselsnummer (11 siffer): 241260 12345
Dåpsdato: 29.07.1961
Dåpssted (det som hvor dåp er registrert): Kirkeby

Vestby den 17/3 2003

.....
Vestby kirkekontor

DEN NORSKE KIRKE

Attest for innmelding

Fornavn/ mellomavn: Kari
Ettemavn: Olsen
Fødselsnummer (11 siffer): 150170 12345
Dato for innmelding: 17.03.2003
Sted for innmelding (det som hvor innmelding er registrert): Kirkeby

Kirkeby den 17/3 2003

.....
Kirkeby kirkekontor

DEN NORSKE KIRKE

Attest for utmelding

Fornavn/mellomnavn: Ola
Etternavn: Nordmann
Fødselsnummer (11 siffer): 241260 12345
Dato for utmelding: 17.03.2003
Sted for utmelding (det som hvor utmeldingen er registrert): Kirkeby

Kirkeby den 17/3 2003

|

.....
Kirkeby kirkekontor

DEN NORSKE KIRKE

Attest for medlemskap

Det bekreftes med dette at

Fornavn/mellomnavn:	Kari
Ettemavn:	Olsen
Fødselsnummer (11 siffer):	150170 12345

er registrert som medlem av Den norske kirke

Vestby den 17/3 2003

.....
Vestby kirkekontor